

KOHTUVAIDLUS

Krachtide kohtuasjas ootamatu pööre

Teise astme kohus põrmustas maakohtu kevadise otsuse mõista ettevõtja Argos Kracht õigeks eksabikaasa **Kersti Krachti** firmale kuulunud vara omastamises. Argos Kracht kavatseb otsuse edasi kaevata. ▶ 6-7

TURVALISUS

Huvi mobiil-ID vastu kasvas hüppeliselt

Uudis, et ID-kaartidel on teoreetiline turvarisk, suurendas telekomifirmade mobiil-ID klientide arvu mitmekordselt. Laos praegu veel sobivaid SIM-kaarte on, kinnitab Tele2 tootedirektor Katrin Aron. ▶ 3

INVESTOR

Autokütus ja apelsinimahl kallimaks

Kütus muutub kallimaks, sest tormi tõttu on USAs nafta tootmise võimekus vähenenud ja paljud rafineerimistehased suletud. Kuid kahju on kannatanud ka apelsinikasvatajad, kelle saak võib kaotsi minna. ▶ 14-15

PÄEVA TEGIJA

Nordea tegi ähvarduse teoks

Nordea võrdles pool aastat Rootsi pangamakse teiste riikide omadega ja tegi eile teatavaks otsuse – Stockholmist kolib peakontor Helsingisse. Rootsi valitsuse plaan suurendada pankade kriisihaldusmaksaid sai viimaseks piisaks nõukogu esimehe **Björn Wahlroosi** karikas. Nordea panga peamine nõudmine oli, et majanduskeskkond oleks prognoositav. Soome moodustas Nordea ülemeelitamiseks erikomisjoni, aga mingit erikohtlemist pangale ei lubanud. Soome tugev pluss oli, et ta on euroala riigina pangandusliidu liige. Helsingiga konkureeris Kopenhaagen.

Äripäev

Ausalt ja kartmatult

Neljapäev, 7. september 2017
nr 158 (5756) 3 eurot

EUR/USD
1,1890 ▼

USD/EUR
0,8410 ▲

EUR/SEK
9,4690 ▲

EUR/RUB
68,9138 ▼

NordPool
41,50 ▼

Euribor
-0,274 ▲

INVESTEERIMINE

Pensioni pöördepunkt

Sõda pensionifondide teenustasude üle jõudis septembris murdepunkti: kogujad lahkuvad suurematest pensionifondidest ja kõik indeksifondid võidavad kliente. ▶ 4-5, 13

▲ Fakt, et inimesed otsustavad madalamate kuludega fondide kasuks ja lahkuvad kallistest fondidest, näitab teadlikkuse kasvu, ütles Tuleva fondijuht Tõnu Pekk. FOTO: ANDRAS KRALLA

ELEKTROONIKATÖÖSTUS

Enics annab inimeste asemel tööd rohkem robotitele

Ehkki Elva elektroonikafirma ASi Enics Eesti tehasehoone laiendus suurendab tootmisvõimsust ligi poole võrra, palgatakse lisatööjõudu tunduvalt vähem – automatiseerimine tagab efektiivsuse.

VÄINU ROZENTAL
vainu.rozental@aripaev.ee

Äripäev

Tööstuselektronika komponente tootev Enics Eesti avas eile tehasehoone laienduse, tootmispind suurenes seniselt 8000 ruutmeetrit umbes 12 000 ruutmeetriks. Tegu on ettevõtte tegutsemisajaloo neljanda laiendusega. Seekord investeeriti ehitusse ja kaasaegse tehnoloogiaga seadmetesse viis miljonit eurot.

“Automatiseerimine muudab tööprotsessi oluliselt efektiivsemaks,” ütles Enics Eesti juht Jaanus Aal ja põhjendas laiendamist muu hulgas sellega, et seadmed vajavad rohkem ruumi. “See on ühtlasi emotsiooni müümine, et näidata klientidele, et meil on jõudu toota. Kliendid tahavad näha, kus tootmine toimub.”

Enics Eesti on aastaid olnud Lõuna-Eesti suurim äriettevõtte töoandja. Ettevõtte töötab praegu 650 inimest, ent tippajal, 2013. ja 2014. aastal, suisa 740 inimest.

“Me kasvame ka inimeste arvu poolest, aga kas taas 740ni jõuame, ei julge öelda,” sõnas Aal. “Eesmärk on luua olemasolevate inimestega rohkem lisandväärtust. Kui kümme aastat tagasi olime odav tööjõud, siis nüüd enam mitte nii odav – globaalne maailmamajandus ühtlustab palgaid. Et ajaga kaasas käia, on meie esimene eesmärk automatiseerida.”

Aal ütles, et kuna nad toodavad ligi 1600 eri toodet, on suur väljakutse leida turult seadmeid, mis suudavad end seadistada mõistliku aja jooksul. “Samas robotiseerimise turg areneb kiiresti ja praegu on õige hetk tegeleda sellega.” Uude tootmishoonesse soetat ka automaatne laoriiluite süsteem ja investeeriti transpordirobotitesse.

Üha keerukamad tooted

Enics Eestil on üle maailma umbes 300 komponentide tarnijat, kellelt ostetakse umbes 10 000 erinevat komponenti. Tehase kolmel tootmisliinil pannakse nädalas toodetele peale umbes 12 miljonit komponenti.

Aali sõnul on nad liikunud keerukamate ja kallimate toodete ning valmislahenduste suunas. “Kui kunagi oli peamine eesmärk lihtsat trükiplaati toota, siis nüüd on plaadi osa vähenenud kolmandikuni,” seletas ta. “Ülejäädud on valmistooted, mis pannakse paika, ühendatakse ära ja peavad töötama.”

Ta lisas, et kõik tooted testitakse ja kontrollitakse, et komponendid elektriliselt toimiksid ja tooted kvaliteetsed oleksid. “Hea ja väga hea kvaliteet tähendab seda, et saadame tehast välja umbes pool miljonit toodet kuus ja nendest vigaseid on vähem kui viiskümmend. Ja viga on ka see, kui kleeps on valesse kohta pandud.”

Enics Eesti loodi 2004. aasta suvel. Ettevõtte omanik on Enics AG, millel on tehased lisaks Elvale veel Slovakkias, Šveitsis, Rootsis, Soomes ja Hiinas. “Meie tehas on grupi Euroopa tehastest suurim,” lausus Aal.

▲ Elvas tööstuselektronika komponente tootva ASi Enics Eesti juht Jaanus Aal tehase laienduse avamisel.

FOTO: VÄINU ROZENTAL

KOMMENTAAR
Aitab linna kuvandit luua

AIVAR ÕUN
Elva linnapea

Enics Eesti kui tipp tehnoloogiline ettevõtte on aidanud tugevdamada Elva linna kuvandit. Nad on aidanud meie väikest linna promoda ja viia maailmakaardile. Enicsi grupil on ju tehaseid mitmel pool ja partnereid üle maailma.

Ettevõtte ei tooda igapäevaseid tarbeasju ja seega otsest kasu inimestele pole. Küll aga on linnale kasu sellest, et nende tootmishooned ja parklad on väga heas korras ning mõ-

juvad visuaalselt linnapildis hästi.

Kasu tuleb ka sellest, kui linnas liigub ringi palju haritud inimesi ja tipp tehnoloogiaga tegelejaid. See kõik loob Elvast parema kuvandi ja äkki meelitab siia kunagi tulema ka mõne suure IT-firma.

Tööandjana väga heas kirjas

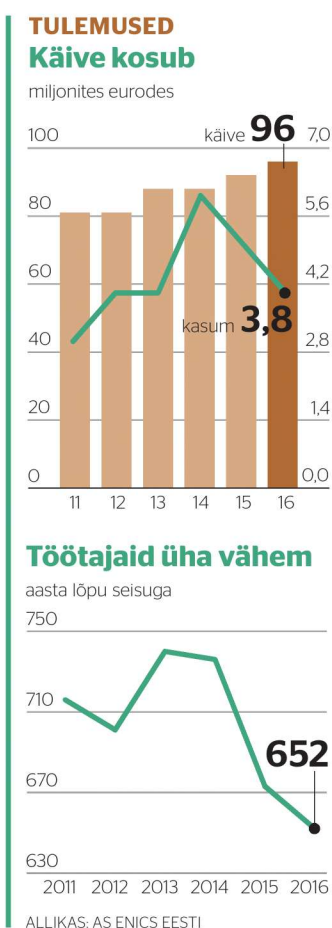
JANE VÄLI
Eesti Töötukassa Tartumaa osakonna juhataja

Iga tööandja, kui ta midagi sulgeb või midagi avab, mõjutab kohe meie tööturgu. Ise-

gi kui vaid mõni töökoht juurde tekib, tähendab see Tartumaal töötajate leidmise keerukuse kasvu.

Kindlasti ei suuda töötukassa Tartumaa osakond pakendada Enics Eestile piisavalt vajalikku tööjõudu, teeme koostööd teiste maakondadega. Meile meeldib, kui me pike-malt ette teame, millise profiiliga töötajaid on vaja. Nii jõuame inimesed välja valida, õige täiendkoolituse ja väljaõppe anda ning koolitatavad jõuavad vajadusel kutseeksami sooritada.

Enics Eesti kui suur tööandja otsib pidevalt tööta-

”Kasu tuleb ka sellest, kui linnas liigub ringi palju haritud inimesi ja tipp tehnoloogiaga tegelejaid.

Elva linnapea Aivar Õun Enicsi mõjust linnale

jaid, sest alati on keegi, kes kolib mujale elama, lähed lapsepuhkusele või siirdub pensionile. Kuna Tartumaal on töötuse tase madal ja oleme juba niigi tööjõuga väga hädas, on Enics Eesti võtnud fookusesse maakonnad, kus on töötuse tase kõrgem. Näiteks Valgamaa, kust käib Enics Eestisse otse ka tööliste buss.

Kindlalt saan öelda, et Enics Eesti on tööandjana väga heas kirjas. Sinna võib minna lihtsale ametikohale, aga kui oled tragi, tubli ja motiveeritud, on seal palju võimalusi liikuda edasi kõrgemale kohale.

TURVALISUS

ID-kaardi turvarisk viiekordistas huvi mobiil-ID vastu

ELIISA MATSALU
eliisa.matsalu@aripaev.ee

Teisipäevane uudis, et ID-kaardidel on teoreetiline turvarisk, suurendas mitu korda telekomifirmade mobiil-ID klientide arvu. Elisa klientide huvi mobiil-ID vastu viiekordistas, Tele2 klientide huvi kasvas kaks korda.

Elisa ja Starmani suhtekorraldusjuht Marika Raiski hinnangul püsib lähipäevil tõenäoliselt sama suur huvi alternatiivse autentimisviisi vastu.

Raiski selgitas, et Elisal on suur hulk kliente, kellele nad saavad mobiil-ID konto väga kiiresti avada, kuna nad on jaganud juba pool aastat mobiil-ID võimekusega SIM-kaarte. Kliente, kel on selline SIM-kaart olemas, kuid kes pole veel oma mobiil-ID kontot aktiveerinud, on umbes 100 000. "Nemad saavad hetkega teenuse avada, kui tulevad meie kontorisse. Teistel klientidel tuleb SIM-kaart vahetada," ütles ta.

Elisa alandas mobiil-ID teenustasu

Kui muidu on mobiil-ID kuutasu üks euro kuus, langetas Elisa

99 Mobiil-ID on ID-kaardist palju mugavam ja praeguse seisuga ka turvalisem, aga inimestel on vaja tõuget, et uus tehnoloogia kasutusele võtta.

Tele2 tootedirektor Katrin Aron

hinda aasta lõpuni viiekümne sendi peale. Kui varem tuli tasuda ka riigilõivu, siis praegu arveldab operaatorifirma sertifitseerimiskeskusega ise, mis tähendab, et riigilõivu osa on juba kuutasu sisse arvestatud.

Tele2 teatas, et nende klientide huvi mobiil-ID vastu on eilse päevaga kahekordistunud. Tele2 tootedirektor Katrin Aron ütles, et ettevõtte vormistas teisipäeval tavapärasest poole rohkem taotlusi. "Täna saavad põhjal võib öelda, et see arv kasvab neli kuni viis korda," ütles Aron eile.

"Meil on laos ligi 15 000 SIM-kaarti, mis toetavad mobiil-IDd. Meie hinnangul on see piisav varu ja seega puudust neist kindlasti tekkida ei tohiks. Kõik soovijad saavad tulla ja endale

Tele2 esindustes mobiil-ID hankida," selgitas Aron.

"Iga uue tehnoloogia puhul võtab uue digilahenduse jõudmine tehnoloogiateadlikumate klientide seast laiatarbekaustusse aega aastaid. Uus digitaalne või mobiilne lahendus peab läbima mitu kasutajasõbralikkust tõstvat uuendust, enne kui tavainimesed selle lõplikult omaks võtavad," tõdes Aron. Ta lisas, et mobiil-ID on ID-kaardist palju mugavam ja praeguse seisuga ka turvalisem, aga inimestel on vaja tõuget, et uus tehnoloogia kasutusele võtta.

Kolmandik elanikkonnast mobiil-IDd kasutama

Juuli lõpus oli aktiivseid mobiil-ID kasutajaid 134 888. Sertifitseerimiskeskus, riigi infosüsteemi amet, mobiilioperaatorid ja suurpangad on sõlminud koostöölepe Nutikaitse 2017, mille eesmärk on 2017. aasta lõpuks kasvatada mobiil-ID kasutajate arvu 300 000 inimeseni.

Eksperdid avastasid teisipäeval ID-kaardi kiibis turvariski, mis mõjutab rohkem kui 700 000 dokumenti. E-teenused töötavad siiski edasi.

internetiturunduse meistriklässid

turundustreff.ee

Turundus Facebookis / Wordpress / Sisuturundus internetis / Google Adwords / Google Analytics

VALIMISED

E-hääletus ära ei jää

MÄRT BELKIN
mart.belkin@aripaev.ee

Vabariigi valimiskomisjon ei leidnud, et e-hääletamine peaks ID-kaardi teoreetilise turvariski tõttu ära jääma.

"Peamine argument e-hääletamisega edasi minna on fakt, et ühtegi turvaauku leitud ei ole, kogu ID-kaardi kiipi puudutav on hüpoteetiline," ütles valimiskomisjoni esimees Meelis Eerik pressiteate vahendusel.

750 000 ID-kaarti puudutav teoreetiline turvarisk avastati möödunud nädalal. Eerik märkis, et riigi infosüsteemi amet on kinnitanud, et ID-kaart on turvaline ja seda saab veebiteenustes kasutada. "Me ei saa üldäänud riigist irduda," ütles ta.

Samas rõhutas Eerik, et otsus ei pruugi olla lõplik – kui lähinädalatel tuleb lisainfot või teateid reaalse ohu kohta, saab valimiskomisjon uuesti koguneda ja otsuse ümber vaadata.

TÄNA ÄRIPÄEVA RAADIOS

Uus seadus ja suur segadus

7.00-9.15 Hommikuprogramm, juhhib Aivar Hundimägi.

10.00-11.00 "Poliitikute töölaud". Kuidas tuleks parandada või täiendada uut riigihanke seadust, mis jõustus selle aasta 1. septembril? Saatejuht Indrek Mäe.

12.00-13.00 "Eksper annab nõu". Kuidas on ettevõtte esindajal kõige kasulikum sotsiaalmeedias käituda? Selgitab professionaalne sotsiaalmeedia kasutaja Jaan Kruusma, saatejuht Rivo Sarapik.

14.00-15.00 "Äripäeva kullafond". Näitleja Jan Uuspõld räägib, millised on tema parimad investeeringud ja mida õpetas Soome börsiguru Seppo Saario. Saatejuht Rivo Sarapik.

16.00-17.00 "Lavajutud". Ettevõtja valus kaotus ja karm võitlus. Oma loo jutustab Pühajärve kaldal tegutsenud hotelli Bernhard omanik Madis Mutso.

► Äripäeva raadiot saab kuulata Tallinnas ja Harjumaal sagedusel **92,4 MHz** ning igalpool mujal Äripäeva veebi kaudu.

Majandusmõttele annab hoogu ja energiat

Algab pakkumiste esitamine Pärnu mnt. ärihoone üüripindadele

Arendatav kaasaegne ärikeskus Nõmme ja Kristiine linnaosa piiril on planeeritud kolmekordse kaubandus- ja teeninduspinnana, mida täiendab ühest hoone küljest kuuekordne büroo osa.

Väljauüritav vaba pind:

Kaubandus/ teeninduspinnad 2. korrusel kokku kuni 2400 m²
Büroopinnad 2-6 korrus kuni 3500 m²

Orienteeruv projekteerimis- ja ehitusaeg:

2 aastat

Hoone eeldatav valmimisaasta:

2019

Asukoht: Pärnu mnt 186

Arendaja: Silikaat Grupp AS

Hoone netopind: ca 15 500 m²

Kokku ca 450 parkimiskohta:

0. korrusel, 2. korrusel katuseparklas ja väliparklas

2. korruse kaubandus- ja teeninduspinnale

on võimalik ligi pääseda otse katuseparklast

Pakkumised ja sooviavaldused üüripindadele oodatud kuni 20. september 2017

Lisainfo ja kontakt:

info@silikaatgrupp.ee

+372 59 18 18 11

www.arimaja.ee

INVESTEERIMINE

Miks on indeks pensioniturul

Äsja lõppenud pensionfondide vahetusperioodil andsid tooni indeksifondid. Huvi äratab ühest küljest ilmselt toote uudsus, ent ka see, et üle maailma on majanduses ja börsidel tõusuaeg.

MÄRT BELKIN
mart.belkin@aripaev.ee

Äripäev

Teise samba pensionifondi saab vahetada kolm korda aastas ning muudatused registreeritakse jaanuari, mai ja septembri alguses. Äsja lõppenud perioodil sai raha enim juurde penisoniühistu Tuleva, ent tugeva tulemuse tegid ka LHV passiivsed fondid.

Enne viimast vahetust oli näiteks Tuleva Maailma Aktsiate Pensionifondi maht 27,9 miljonit eurot, ent kui muutused 1. septembril registreeriti, hüppas maht kolmandiku jagu üles ja saavutas 38 miljoni euro taseme. Juurde tuli selle ajaga umbes 1500 klienti.

Protsentide mõttes võimsat kasvu näitas ka LHV Pensionifond Indeks, mis paisus veidi rohkem kui 17%. Mahu poolest jääb see aga Tulevale tublisti alla – pärast vahetusi oli fondis varasid kokku 6,6 miljoni euro jagu ehk kasv oli umbes 600 000 eurot. Klientide arv suurenes umbes 130 võrra.

Asi on uus ja aeg on hea

Miks investorid selliste fondide vastu huvi tunnevad? LHV passiivse strateegiaga pensionifonde juhtiv Joel Kukemelk tõi lihtsa selgituse: indeksifondid on pensioniturul uued tooted, nii et mõeldukas huvi nende vastu on igati loogiline.

Tuleva fondijuht Tõnu Pekk ütles pressiteate vahendusel, et mida madalamad on fondi kulud, seda paremad on eeldused hea tulemuse saavutamiseks pika aja vältel. "Fakt, et inimesed otsustavad madalamate kuludega fondide kasuks ja lahkuvad kallistest fondidest, näitab teadlikkuse kasvu ja on hea uudis meie kõigi tulevikuväljavaate jaoks."

Oma roll on aga mängida ka majanduslikul. "Kuna need on nii-öelda täisgaasiga riskivarades kaasa sõitvad pensionitooted, siis tõenäoliselt näeme poolehoidu passiivsetele fondidele börside tõusuaastatel ning vastumeelsust turu languse ajal," rääkis Kukemelk.

Kui aktiivse strateegiaga fonde juhivad finantsspetsialistid, kes otsivad kogu tööpäeva uusi võimalusi fondile rohkem raha teenida, siis passiivsed fondid järgivad enamasti üht või mitut börsiindeksit, millele vastavalt varasid ostetakse või müüakse.

Turu languse ajal tähendab see aga, et passiivse strateegiaga toodetes puudub sisuliselt riskide vähendamise võimalus, mis muudab nad aktiivselt juhitud fondidega võrreldes suuremas vahemikus üles-alla kõikumamaks, ütles Kukemelk.

Samas ei pruugi ka aktiivsed fondid kriisiga hästi toime tulla ega jõuda isegi lähedale turu keskmisele. Näiteks meie fondid on olnud miinuses ka seal, kus teiste riikide fondid kasumit teenivad. Siinsed fondid olid OECD eelmisel aastal avatud kümnet aastat vaadeldud edetabelis kaugel viima-

TASUB TEADA Kuidas passiivse strateegiaga fondidel on seni läinud?

Pensionifondide ajahorisont on mõistagi üüratu ning mõne kuu tulemus ei ütle suurt midagi, ent viie kuu vaates ehk aprillist septembrini (sel perioodil on turul olnud kõik indeksipensionifondid) on ainsana plussis Tuleva Maailma Aktsiate Pensionifond, mille tulemus oli 3,98%.

Näiteks LHV indeksifondi tulemus on samal ajal olnud -1,96%, SEB omal -2,03% ja Swedbanki omal -2,88%. LHV fondijuht Joel Kukemelk juhtis tähelepanu, et agressiivsete, peamiselt aktsiatele keskendunud aktiivselt juhitud fondide sama perioodi tulemused jäävad vahemikku -2,55% kuni +1,53% ehk pilt on seal kehvem. Erinevused indeksifondide tulemustes tulenevad eelkõige valitud alusindeksitest ja investeerimispoliitikast ehk sellest, milal ja kuhu raha investeeritakse. "Kõiki indeksifonde on vähemal või rohkemal määral mõjutanud praegu USA dollari nõrgenemine euro suhtes – viie kuuaga on dollar euro suhtes nõrgenenud lausa 10%," märkis Kukemelk.

► **LHV passiivse strateegiaga pensionifonde juhtiva Joel Kukemelki hinnangul on indeksifondid populaarsed seetõttu, et need on pensioniturul uued tooted.**

FOTO: ANDRAS KRALLA

VÕRDLU

Indeksifondid võidavad kliente

Pensionifondide osakute vahetustehingud ja fondimahtude muutus vahetusperioodil 01.09.2017

fondi sisenejate arv			fondist väljujate arv		fondimaht, mln €		muutus, %
Indeksifondid			31.08.17	01.09.17			
LHV Pensionifond Indeks		188 59	5,624	6,606			17,44
SEB Energiiline Pensionifond Indeks		99 14	1,083	1,518			40,12
Swedbank Pensionifond K90-99 (Elutsükli strateegia)		275 25	1,169	1,397			19,44
Tuleva Maailma Aktsiate Pensionifond		1501 26	27,923	37,975			36
Tuleva Maailma Võlakirjade Pensionifond		105 23	1,824	2,44			33,76
Suuremad pensionifondid			fondimaht, mln €		muutus, %		
			31.08.17	01.09.17			
LHV Pensionifond L		3768 5153	724,299	716,721			-1,05
LHV Pensionifond XL		2347 1762	126,455	127,176			0,57
Nordea Pensionifond A		593 1262	216,466	213,479			-1,38
SEB Progressiivne Pensionifond		2236 2997	512,408	507,669			-0,92
Swedbank Pensionifond K2 (Tasakaalustatud strateegia)		770 961	293,673	293,085			-0,2
Swedbank Pensionifond K3 (Kasvustrateegia)		2757 3116	847,418	847,724			0,04
Swedbank Pensionifond K4 (Aktsiastrateegia)		3411 2487	225,021	227,546			1,12

ALLIKAS: PENSIONIKESKUS

sed reaaltootlusega -2,2% aastas. Tabelit juhtisid aastas üle 4% kasvanud Briti fondid.

Teise samba pensioniturul on indeksifondid olnud veel üsna vähe aega. Need tuuleid tõi siia Tuleva, mis koondas hulka investeerimisest huvitatud ühiskonnategelasi, kes rõhutasid seda, et siinsed pensionifondid on suutmatud ja küsivad samas ülikõrget haldustasu, mis sööb ahvikiirusel ära viimseki säästusid.

Tuleva tekitas kõvasti elevust ja entusiasmi. Toote turule toomisega jõudis siiski napilt ette LHV, mis käivitas enda indeksipensionit novembris. Detsembris tõi Swedbank turule noortele mõeldud elutsükli fondi, mis investeerib küll indeksitesse, ent muudab enda riskiprofiili konservatiivsemaks vastavalt sihtgrupi vanuse muutusele.

Kiiresti pani oma fondi püsti ka SEB, mis jõudis sellega valmis detsembris. Eestis indeksifondide ukse avanud ning teema siin üles võtnud Tuleva sai enda fondiga valmis alles tänava märtsis. Erinevalt konkurentidest, mille taga on suurpanad, on Tuleva ühistu, mis selle hetkeni kogus liikmetelt algkapitali ning tegi muid ettevalmistusi.

Madal tasu meelitab

Mahu poolest on pensionifondide turu suurim tegija Swedbank. Nagu mainitud, töid ka nemad turule oma indeksitesse investeeriva fondi, ehkki nende toode on kerge nõksuga. Samal ajal langetas suurpank aga ka kõikide oma fondide valitsemistasu.

Just madalad tasud on üks põhjuseid, mida indeksifondide eeliseks välja tuuakse. Kuna aluseks võetakse turg ise, pole vaja maksta kõrget tootlust otsivatele analüüti-

popp?

kutele palka ega teha muid sarnaseid kulusid. Tuleva toob enda eelisena välja ka selle, et nende palgal pole ühtegi müügiesindajat.

Swedbanki samm tähendas aga seda, et turu kõige odavama fondi esikohta jagab Swedbanki konservatiivse strateegiaga aktiivne fond K1. Selle valitsemistasu on 0,29%. Esikohta tuleb siiski jagada SEB indeksipensionifondiga.

Kolmandal kohal on 0,34% haldustasuga mõlemad Tuleva fondid ning neil on kannul LHV indeksifond, mille haldustasu on 0,39%. Võrdluseks on näiteks LHV kõige agressiivsema strateegiaga aktiivselt juhitav XLI fondi haldustasu 1,33%.

Kui võtta kõikide fondide keskmine, siis on kõige madalam valitsemistasu ülekaalukalt Tuleval, millel ongi vaid kaks 0,34% haldustasuga indeksifondi. Ka aktiivseid fonde pakkuvate tegijate seas on ülekaalukalt soodsaim Swedbank, kus keskmine tasu on 0,88%. Kõige kallima tegija ehk Nordea puhul ulatub keskmine tasu aga isegi 1,44 protsendini.

Vaadatakse kõiki näitajaid

Samuti septembris tublisti kliente juurde võitnud Swedbanki investeerimise ja pensioni valdkonnajuht Kaia Peik märkis, et ülisoodsate haldustasudele lisaks on nende eelistamise taga ka hea tootlus. Ta polnud sugugi nõus, et ainult madal tasu on argument.

Swedbanki näite puhul ei saagi tingimata öelda, et eelistatakse kõige odavamaid ehk konservatiivseid või indeksitesse investeerivaid fonde. Peik leidis, et juulis lõppenud vahetusperioodi staariks võiks hoopis

pidada Swedbanki agressiivse strateegiaga pensionifondi K4, mis oli teiste fondivalitsete juurest liikujate hulgas Swedbanki kõige eelistatum fond.

Selle kasuks otsustasid kliendid tema sõnul hea ajaloolise tootluse tõttu, ent väga oluline oli ka see, et enamik pensionifondi vahetajaid on vähem kui 50aastased ehk neile sobibki pigem agressiivne strateegia.

Nooremad inimesed valivad kõrgema riskiga fondi, vanuse kasvades liigutakse aga konservatiivsemasse. Kõige madalama haldustasuga ning väga populaarse K1 fondi valivad tema sõnul need, kes soovivad kogutud raha hoida ja selle väärtust säilitada.

"Aasta algusest on K1 valitsemistasu küll Eesti soodsaim, aga ainult see ei ole fondiga liitunute arvu suurendanud. Investorite arv kasvab taga on lihtne põhjus – inimesed saavad vanemaks," rõhutas Peik.

Just vanus on põhiline faktor, mida võtab arvesse Swedbanki aasta alguses loodud passiivselt juhitav elutsükklifond K90-99. See fond on mõeldud noortele ning investeerib alguses üliagressiivselt, ent mida aeg edasi, seda konservatiivsemaks asi läheb. Peiki kinnitusele on see esimese üheksa kuu jooksul leidnud enda õige sihtgrupi.

"Noorte, 1990ndatel sündinute osakaal fondis on lausa 95%. Ülejäänud on kliendid, kes eelistavad kas fondi soodsat tasu või indeksitesse investeerimist," lisas Swedbanki pensionite valdkonna juht. Lihtsalt indeksifondi suurpank eraldi ei pakugi.

Peik ütles, et huvi indeksifondide tuleku vastu oli küll suur, ent kui vaadata kahte viimast vahetusperioodi, siis on tegelikult suur huvi ka aktiivsete fondide vastu.

EAS kutsub ettevõtteid
kandideerima Eesti ühisstendile
transpordi- ja logistikamessil

TransRussia 2018

17.-19. aprillil 2018, Moskvast
<http://www.transrussia.ru/en-GB>

Ühisstendile ootame transpordi- ja
logistikasektoris tegutsevaid Eesti ettevõtteid.

Ühisstend suurusega 130 m² asub paviljonis 3.

Osalemissoovist palume teatada
hiljemalt **28. septembril 2017.**

Ühisstendil osalejate arv on piiratud.
Lisainfo eas.ee/messid

Messil osalemist kaasrahastab
Euroopa Regionaalarengu Fond.

Registreerumine:
Kairit Sikkal
Eesti ühisstendide projektijuht
EASi ettevõtluse keskus
Kairit.Sikkal@eas.ee

KONFERA JA ADVOKAADIBÜROO ENTSIK & PARTNERID KOOLITUS

ENTSIK | PARTNERS

KONFERA

Lektor: vandeadvokaat
Marko Mehilane,
advokaadibüroo
Entsik & Partnerid partner

UUED REEGLID RIIGIHANGETES – mida toob 01. septembril jõustunud uus seadus (RHS)?

- Olulised muudatused igapäevases hankemenetluses ettevõtjatele
- Olulised muudatused igapäevases hankemenetluses hankijale
- Hankepass
- Hankelepingute lihtsam muutmine

Seminari koht ja aeg

Aeg: 14. september kell 10.00–16.00

Koht: Park Inn by Radisson Meriton Conference & Spa Hotel Tallinn

Hind ja registreerimine

Hind: 139 eurot (km-ga 166.80 eurot).

Hind sisaldab koolitusmaterjale, lõunat ja kohvipause.

Täpsem päevakava ja registreerimine www.konfera.ee või mob 512 3770

VAIDLUS

Täielik
pööre
Krachtide
kohtuasjas

Teise astme kohus põrmustas maakohtu kevadise otsuse mõista ettevõtja Argos Kracht õigeks eksabikaasa Kersti Krachti firmale kuulunud vara omastamises.

MARGE VÄIKENURM
marge.vaikenurm@aripaev.ee

Äripäev

Kohtuprotsess ettevõtja Kersti Krachti endise abikaasa ja äripartneri Argos Krachti üle algas läinud sügisel. Nüüd mõistis teise astme kohus Argos Krachti süüdi omastamises suures ulatuses.

Pöörde põhjus peitub selles, et Tallinna ringkonnakohus nägi kriminaalmenetlus-õiguse olulist rikkumist ja kohtuliku uurimise ühekülsust ning puudulikkust.

Teise astme kohus järeldas, et maakohus hindas tõendeid puudulikult ja ühekülselt, mistõttu tegi vale otsuse. Nimelt leidis maakohus, et Argos Kracht ei pööranud ettevõtte Kermion Investi juhina selle vara kolmanda isiku kasuks. "Maakohus asus eksli-

„Ega see pole esimene kord, kus inimesed mõistetakse süüdi olukorras, kus neil süüd ei ole.“

Argos Kracht

kule seisukohale, et juhatuse liikmena ol tal õigus seda teha ning tegemist oli igapäevase majandustegevusega," selgitas kohtu pressiesindaja Anneli Vilu.

Seega nägi ringkonnakohus asja teise nurga alt: Argos Kracht pööras enda kontrolli all firmade kasuks kogu Kermion Investi kinnisvaraportfelli. Otsuse tegemisel sai määravaks, et Argos Kracht võõrandas kinnistud ilma omaniku nõusolekuta. Kermion Investi omanik oli Kermion, mille omanik oli omakorda Kersti Kracht.

Aastatetagune põhjus

Meenutame, miks endised äripartnerid ja kaasad kohtus vaidlevad. Kermion Investi kuulus 14 kinnistut. Enamik neist asus Valgamaal Otepää vallas, mis on turistide ja spordisõprade üks meelispaiku.

Peale maatükkide omas firma pea 80ruutmeetrist korterit Otepääl. Argos

Kracht müüs 2010. aasta novembris ettevõttele Serena Consulting, mille juhatuses oli tema tädipoeg Ermo Kruus, 243 000 euro eest 13 Kermion Investi kuulunud kinnistut. Järgmisel päeval sai ühe Valgamaal asuva kinnistu uueks omanikuks Kruusi abikaasa Maija-Liisa.

Kusjuures samal päeval kui Serena Consultingi vara 13 kinnistuga täienes, asus firma juhatuse Ermo Kruus – enne seda oli juhatuse liige Argos Kracht.

Serena Consulting pidanuks kinnistute hinna tasuma viie aasta jooksul. Süüdistuse põhjal ostu eest aga ei tasutud ning Serena Consultingil ei olnud soovi kinnistuid omandada.

Vara ei jäänud uuele omanikule. Nädal hiljem liikus 12 kinnistut järgmisele firmale StarFox Invest. Nii kaasati tehingusse peale Ermo Kruusi veel üks pereliige. StarFox Investi omanik ja juhatuse liige oli

Krachti tütar Katrin Silman. Ka Maija-Liisa Kruusile võõrandatud kinnistu läks nädal hiljem edasi Krachtide tütrele. Jällegi ei käidud kinnistu eest raha välja.

Kersti Kracht korraldas eksabikaasa väitel 2011. aasta märtsis KRM Advisorile küberrünnaku. Pärast seda otsustas Argos Kracht enda sõnul kinnisvara Kermion Investi tagastada.

Rahaline karistus

Kohtu värske otsuse järgi peaks Argos Kracht tasuma rahalise karistuse 100 päevamäära ulatuses. Kermion Investi hagi jäi rahuldumata ning ka muus osas ei hakanud teise astme kohus varasemat otsust muutma.

See, et ettevõtte juhatusel on õigus ning kohustus ühingat juhtida ja esindada, sealjuures äriühingu nimel vara kasutada ja kohustusi võtta, ei anna talle õigust ühingat

MANNLINES

Regulaarsed ro-ro-, saematerjali-, konteiner- ja projektveod

INGLISMAA, BENELUXI, PRANTSUSMAA, SAKSAMAA IMPORT-EKSPORT
ROTTERDAM – TALLINN V.V. KONTEINERLIIN

- Saematerjali transport Inglismaale, Hollandisse, Belgiasse
- Metsa-, ehitus- ja raskeveomasinate meretransport
- Ülemaailmne ro-ro-lüli läbi Bremerhaveni sadama Eestisse, Venemaale
- Inglismaa–Eesti kaubaveo transiitaeg kolm päeva
- Uksest ukseni transport

MAGISTRAAL

Reidi teel võib ehitus käima minna

Tallinna halduskohus ei rahuldanud ökoliikumise kaebust Reidi tee ehitusele, nii et tulevase suurmagistraali trassil võivad masinad huugama hakata.

Reidi tee sai Tallinna linnavalitsuselt aprillis ehitusloa, ent selle vaidlustas kohtus Eesti Roheline Liikumine. Rühmitus leidis, et projekti keskkonnamõjud pole piisavalt läbi analüüsitud ning nõudis uue hindamise tellimist.

Eile tegi halduskohus otsuse jätta ökoliikumise kaebus rahuldumata. Soovi korral saab otsuse hiljemalt 6. oktoobril ringkonnakohtusse edasi kaevata.

Otsus tähendab, et nüüd saab linn ka ehitusega alustada. Esialgu otsustas kohus nimelt kaebusele esialgse õiguskaitse anda ehk ajutiselt ehitusloa pea-

tada. Kuna nüüd on kohtuotsus tehtud, on luba uuesti jõus. Kui asi edasi kaevatakse, saab teiselt astmelt mõistagi uuesti loa ajutist peatamist paluda.

Reidi teed ehitatakse kahes etapis. Esimest osa, ehitust Ahtri ja Jõe tänava ristmikust kuni Pikksilma tänavani, ei vaidlustanud keegi. Rohelisele Liikumisele tegi muret aga 1,7 kilomeetri pikkune teine etapp, mis algab Ahtri ja Jõe ristmikult ning lõpeb Russalka juures.

Kohus märkis otsuses, et ehitusloale esitatud kaebusega ei saa enam nõuda kehtivates üldplaneeringutes määratud tee asukoha muutmist, vahendas halduskohtu pressiesindaja. Lisaks polnud kohus nõus liikumise peamise väitega, et linn oleks pidanud tegema uue keskkonnamõjude hindamise.

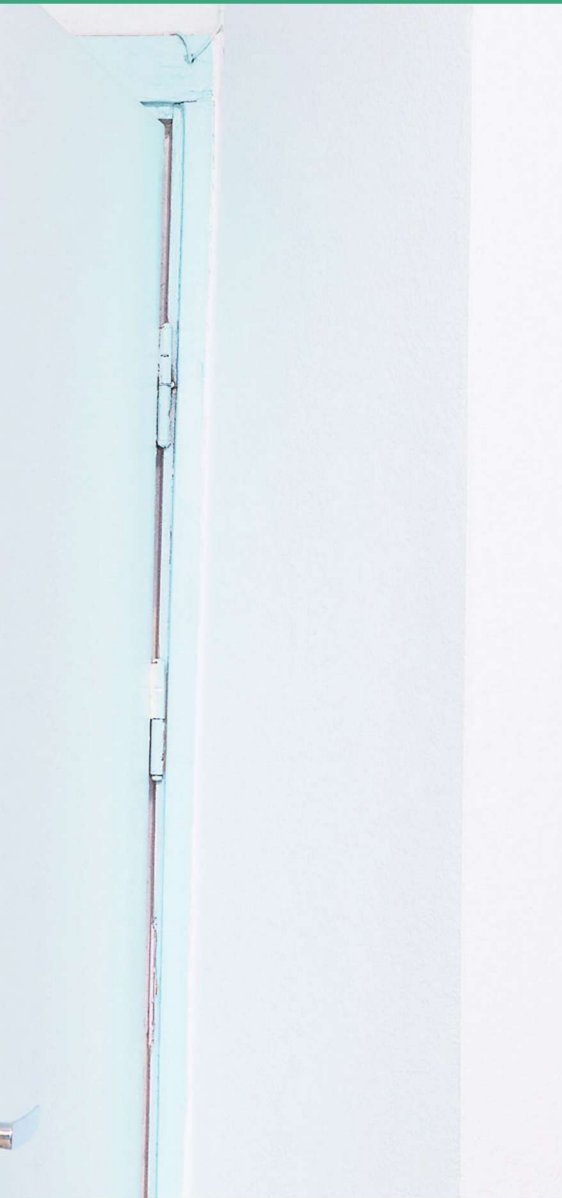
ÄRIPÄEV.EE

Broneerimine ja lisainfo:
Mann Lines OÜ

tel 679 1450
faks 679 1455

Rae põik 10
76806, Paldiski

mannlines@mannlines.ee
www.mannlines.com

◀ **Argos Kracht ei kavatse vaidluses oma eksabikaasa Kersti Krachtiga veel alla anda ja kaebab kohtuotsuse edasi.**

FOTO: ANDRES HAABU

vara enda või kolmanda isiku kasuks pöörata, lisas ringkonnakohus.

Argos Kracht kaebab ringkonnakohtu otsuse edasi. Kersti Kracht loobus kommenteerimisest, sest kohtuotsus on jõustumata.

Argos Kracht ei ole teise astme nägemusega rahul. “Väidetav omastamine, milles mind süüdi mõisteti, seisnes selles, et teatud vara oli neli kuud Kersti Krachti tütre nimel ja siis kirjutati endisesse omandusse tagasi. Kus siin siis omastamine oli?” kommenteeris Argos Kracht.

“Kuid nagu olen juba eelnevalt öelnud – ma tean väga hästi, mida ma tegin või ei teinud ja miks ma midagi tegin. Kui vastaspoolel on õnnestunud asju teises valguses näidata ja kui kohus seda on otsustanud uskuda, siis vahel tuleb sellega lihtsalt leppida,” lisas ta. “Ega see pole esimene kord, kus inimesed mõistetakse süüdi olukorras, kus neil süüd ei ole.”

TURISM

Majutusettevõtetes üha rohkem turiste

Juulis peatus Eesti majutusettevõtetes 498 000 sise- ja välis turisti, mida oli 2% rohkem kui eelmise aasta samal kuul, teatas statistikaamet.

Majutusettevõtete teenuseid kasutas 312 000 välis turisti ja 186 000 siseturisti. Välis turistid peatus majutusettevõtetes vähem kui eelmise aasta juulis, siseturiste oli 8% rohkem. Välis turistide arvu mõjutas enam Soome turistide arvu 9% vähenemine. 4% vähem välis turistid saabus ka Saksamaalt. Samas Venemaa turistid peatus majutusettevõtetes 13% ja Läti turistid 7% rohkem. Suurenes ka Aasia riikidest, Rootsist, Hispaaniast ja Suurbritanniast saabunud turistide arv.

188 000 turisti ehk 60% majutusteenuseid kasutanud välis turistidest peatus Tallinna majutusettevõtetes. Populaarsusel

järgmised sihtkohad olid Pärnu ja Tartu, kus peatus vastavalt 12% ja 7% majutusettevõtete teenuseid kasutanud välis turistidest. Saare maakonna majutusettevõtetes peatus 5% ja Ida-Viru maakonna majutusettevõtetes 4% välis turistidest. Enamik (80%) välis turistidest olid puhkusereisil ja 13% tööreisil.

37% majutusettevõtete klientidest olid siseturistid. Nendest 71% olid puhkusereisil ja 14% tööreisil. Harju maakonnas peatus 19%, Pärnu maakonnas 15%, Ida-Viru maakonnas 10% ning Tartu ja Saare maakonnas kummaski 9% majutusteenuseid kasutanud siseturistidest.

Täidetud oli 61% tubadest ja 53% voodikohtadest. Ööpäev majutusettevõttes maksis keskmiselt 38 eurot, mis oli nelja euro võrra kallim kui aasta varem.

ÄRIPÄEV.EE

MAJANDUSKASV

Nordea kergitas prognoosi

MÄRT BELKIN
mart.belkin@aripaev.ee

Sarnaselt teiste Eesti majanduse käiku analüüsivate pankadega tõstis ka Nordea Eesti lähiaastate kasvuprognoosi, kuna väliskeskkonna taust on positiivne ning oodata on eratarbimise elavnemist.

Küllaltki kõrget majanduskasvu ennustas pank Eestile juba juunikuus, ent värskes prognoosis otsustas Nordea hinnangut veel 0,2 protsendipunkti jagu tõsta ning hindab Eesti SKP reaalkasvu tänavu 3,3 protsendile. Järgmise aasta prognoosi kergitas pank sama palju ehk juunikuiselt 2,7 protsendilt 2,9 protsendile.

Nordea peaökonomist Tõnu Palm maal is olukorrrast roosilise pildi – Eesti avatud majandus võibda Põhjamaade ja üldse kogu euroala jõulisest kasvust, tõusu toetavad investeeringud ja üha hooguv eratarbimine ning paranenud väljavaade on jõudnud nii ettevõtjate kui kodanike kindlustundesse.

Hinnatõus teeb ärevaks

“See annab põhjust positiivseks majanduskasvu väljavaateks,” rääkis Nordea Eesti peaökonomist pressiteate vahendusel. “Samas ei tohiks hoogsa kasvu taustal unustada globaalset riske ning vajadust majanduse helgema väljavaate kiuste ekspordi ja tootlikkuse arendamise võimalust käest lasta. Kiire hinnakasvu ohjamine on väljakutse.”

Tarbijahindade kasvuks ootab Nordea tänavu 3,3 protsenti ja järgmisel aastal 2,5 protsenti. Juunikuise hinnanguga võrreldes on Nordea ka neid prognoose pisut ülespoole nihutanud.

Globaalse majanduse ja kaubanduse kiirem kasv koos kõrge majanduskindlustundega toetavad Nordea hinnangul ka ekspordi ja investeerimise kasvu Põhjamaades. Seekord on positiivne üllataja Soome majandus, mis kasvab sel aastal koguni 3%.

Põhjamaad ja Balti riigid jõuavad prognoosihorisondis majanduse küpsemasse arengufaasi, mistõttu ootab Nordea kiire tsüklilise kasvu aeglustumist. Balti riikide puhul jääb kasv pikemas perspektiivis vahemikku 2–3%, kui seda ei tõsta investeeringud tootlikkuse.

Kasv on laiapõhjaline

Eesti majanduskasv on muutunud selgelt laiemapõhjaliseks ja on meie põhjanaabritest kaubanduspartnerite kiire kasvu taustal käivitunud ootustest hoogsamalt, märkis Palm.

Välisnõudluse ja ekspordihindade toel on ettevõtete tulud elavnunud ja kasumid pööranud taas kasvule, ütles Nordea Eesti peaökonomist. Ta tõi esile, et kaupade ekspordi kasv esimese kvartali 12% kasvumääralt teises kvartalis 8 protsendile, ent ekspordist sõltuva Eesti tööstustoodangu laiapõhjaline mahu kasv oli esimese kuue kuu jooksul 11,6 protsendiga euroala kiireim. Tooraineturgude ja energianõudluse taastumise taustal näitab kahekohalist kasvu energia- ja mäetööstus.

Kui eksport on arenenud ootuspäraselt, siis investeerintuge hüppeline kasv on ökonomisti sõnul selgelt ületanud ootusi. Lisaks taristuinvesteeringute aktiviseerumisele on rekordiline kasv seotud eksporditurgude paranemise taustal elavnunud ettevõtete investeerintutega.

LÜHIDALT

Nordea kolib Rootsist ära

Nordea kolib peakontori Stockholmist Helsingisse, kirjutab Kauppalehti. Nordea nõukogu juht Björn Wahlroos nimetas Soome eeliseks kuulumist Euroopa Liidu pangandusliitu. Lahkumise tõukeks sai Rootsi valitsuse plaan tõsta järsult pankade kriisihaldusmakseid, mis peaksid vajadusel tagama vahendid pankade päästmiseks. “Nordea on pool aastat hoolega hinnanud kontserni konkurentsivõimet ja väljakutseid. Nõukogu otsus peakontor Soome kolida põhineb nendel arvutustel,” vahendas pressiteade Wahlroosi sõnu.

DNB pank finantseerib Toom Tekstiili hoonete ehitust

DNB pank finantseerib 1,46 miljoni euroga Toom Tekstiil ASI Viljandisse rajatavate hoonete ehitust ja tootmiseadmete uuendamist. Ettevõtte uued lao- ja tootmispiinnad valmivad septembri jooksul, kirjutab tööstusuudised.ee. Toom Tekstiili juhi Illimar Toomi sõnul on varem Tallinnas asunud madratsitootmine nüüdseks täielikult Viljandisse üle kolitud ning just voodite ja madratsite valmistamiseks uusi hooneid vaja lähebki.

ÄRA KULUTA RAHA EDEVUSELE, VAID OMA TEGEVUSELE

Kasutatud büroo- ja muu mööbel

E–N 10–17 R 10–18
Tähetorni 21j, Tallinn,
Tel 552 6608

www.Apuneks.ee

Gonsiori 12, Tallinn > tel 66 128 70 > www.kassetiexpert.ee

Parim valik tuntud tootjate printereid, koopiamasinaid ja kulumaterjale

Toodete lai valik. Innovatiivsus. Kvaliteet. Professionaalne teenindus.

Meilt saab tellida täpselt teie töö jaoks sobiva võimsuse ning funktsioonidega printereid ja koopiamasinaid nii koju, väikekontorisse kui ka suuremasse ettevõttesse. Meie professionaalsed ja sõbralikud töötajad on igati abiks teie jaoks parimate seadmete väljaselgitamisel, paigaldamisel, hooldamisel ning vajadusel ka remondil.

1100€ +km

Originaal ja analoog kulumaterjalid kõikidele tuntud ja tundmatutele printeritele ja koopiamasinatele!

Lisaks pakume laserprinterite kassetide täitmise teenust ehk müüme kvaliteetseid renoveeritud kassette, kus vahetame lisaks täitmisele välja kõik kasseti kulunud osad. Kasutame ainult tippkvaliteediga tinti ja tahma ning garanteerime, et meil täidetud kassetid töötavad sama hästi kui originaaltootja kassetid.

Meie lai testimisseadmete hulk tõestab, et väärtustame kvaliteedikontrolli ja klientide rahulolu.

Printerite müük, hooldus ja remont - ikka Kasseti Experdilt!

RAHAPESU

Ojuland: demokraatiat ei saa peale su

Aserbaidžaanis pesumasinast avalikkuse ette jõudnud juhtum, kus valimisi vaatlemas käinud Saksa parlamendisaadik sai heade sõnade eest ligi miljon eurot, tuletab meelde Kristiina Ojulandi.

MARGE VÄIKENURM
marge.vaikenurm@aripaev.ee

Äripäev

► Kristiina Ojuland nimetas vaatlejana 2013. aastal Aserbaidžaanis toimunud valimisi läbipaistvateks, vabadeks ja ausateks.

FOTO: ERIK PROZES / POSTIMEES / SCANPIX

Pikalt Aserbaidžaaniga sooje suhteid hoidnud Ojuland käis 2013. aasta sügisel sealset valimisi vaatlemas. Samal ajal töötas Aserbaidžaanis pesumasin. Hiljem teatas Ojuland, et need olid läbipaistvad, vabad ja ausad valimised. Euroopa julgeoleku- ja koostööorganisatsiooni (OSCE) vaatlejad nägid muud kui Ojuland: rikkumisi valimiste igal etapil. Ja valimised võitis, nagu arvati, ülekaalukalt Ilham Älijev, Aserbaidžaanis diktaator.

"Noh, teate mis, ma olen juba nii vana ja kogenud poliitikas. Ma ütlen, et demokraatia eksport on olnud väga suur viga nendes riikidesse, kus see ei ole nagu loomulik," kostab Ojuland praegu, kui viidata Älijevi juhitavas riigis valitsevale diktaatorlikule režiimile.

Kuna Ojuland peatus Aserbaidžaanis valimisi vaadeldes luksushotellis kohaliku parlamendi kulul, ähvardas Ojulandi europarlamentidest kõrvaldamine. Peale tema oli luubi all veel kaheksa saadikut. Õhus olid hoiatus, nädalaks päevarahata jätkmine ja parlamendi tööst kõrvaldamine. Ojuland sai europarlamenti presidendilt Martin Schulzilt noomida.

Olite avalikkuse surve all aastal 2013, kui käisite Aserbaidžaanis valimisi vaatlemas. Teemaks oli, kes tasus reisi eest. Tahtsinagi selle kohta üle küsida. Mida te täpselt tahate teada?

Ütlesite siis, et raha tuli europarlamenti eelarvest, eks ole? Ma enam kõiki detaile ei mäleta. Minu meelest oli nii, et hotel-

li maksis Aserbaidžaanis pool kinni, millest see suur kisa tõusis. Kisa tõusis sellepärast, et ma ei teadnud, et pean seda Euroopa Parlamendis eraldi deklareerima. Aga sõidurahad minu meelest maksin Euroopa Parlamendi fondidest. Igal parlamendiliikmel on teatavasti seal reisifondid.

Kas olete praegu jälginud, mis toimub Aserbaidžaanis, Ilham Älijeviga ja nii edasi? Ma tean, et eelarvega on neil suhteliselt pingeline, nagu ikka naftariikides. Poliitiliselt tundub, et nad on suhteliselt stabiilsed võrreldes naaberriikidega.

Olete Aserbaidžaanis vastu väga sooja hoia-kuga. Arvangi, et Aserbaidžaan on regioo-

nis väga oluline riik ja väga mitmekesine riik, sest vaatamata sellele, et seal justnagu domineeriks islamikultuur, on nad väga avatud teiste kultuuride suhtes. Eestil on olnud ka enne teist maailmasõda Aserbaidžaaniga väga head suhted. Kuni sinna välja, et Eestil oli lausa konsulaat kunagi Bakuus. Geopoliitiliselt omab ta väga huvitavaid võimalusi ja väga palju konverentse toimub just rahvusvahelise poliitika raames Bakuus.

Aga kui mõelda sellele, et Älijev on ikkagi diktaator? Noh, teate mis, ma olen juba nii vana ja kogenud poliitikas. Ma ütlen, et demokraatia eksport on olnud väga suur viga nendes riikidesse, kus see ei ole nagu loo-

mulik. Midagi ebaloosulikkust ei saa peale suruda. Täpselt nii, nagu nõukogude võimu ei saanud meile peale suruda, ei saa suruda demokraatiat riikidesse, kus see ei ole traditsiooniks ja kus on inimestele vastukarva. Nad lihtsalt ei aktsepteeri seda.

Kas Aserbaidžaan on teile kunagi maksnud, et te räägiks neist hästi? (Naerab) Ei, paraku mitte kunagi, jah. Seda mitte, aga ma olen samamoodi ... Te võite minult ka Gruusia kohta küsida. Olen saanud Gruusia väga kõrgeid autasusid Mihhail Šaakšvili poolt, kõrgeid tunnustusi ordenitena. Ma olen Gruusia tsaaripere ametlik esindaja Balti riikides, olen nende õukonna liige. Nii et mul on ka Gruusiaga väga head suhted.

SEADUS

FIEnduse maksureform jõuab valitsuse lauale

MÄRT BELKIN
mart.belkin@aripaev.ee

Valitsus hakkab täna arutama maksumuudatusi, mis teeksid FIE-na tegutsemise lihtsamaks ja ahvatlevamaks, andes ettevõtjatele ka uusi sotsiaaltagatisi.

Sisuliselt võtab rahandusministeeriumi plaan sihiks muuta FIEde maksukeskkond sarnasemaks äriühingutega. Samas antakse füüsilisest isikust ettevõtjad ka töötajatele kehtestatud maksusoodustusi ja sotsiaaltagatisi. Eelnõud hakkavad ministrid ühiselt arutama, teatas valitsuse kommunikatsioonibüroo.

Äripäev kirjutas plaanist põhjalikult juulis, kui see huvigruppidele arvamusel avaldamiseks saadeti.

1,3

miljonit eurot kulu toob kogu maksumuudatuse pakett riigile.

Siis rääkis kaks aastat tagasi Eesti FIEdest enim tööjõumakse maksnud Avo Kruusla, et midagi positiivset plaan annab, ent tegelikult on koer maetud mulle ning väikesed muudatused FIEsid ei päästa. Kunagine FIEnduse käilakuju on ka ise viinud oma äri osaühingu alla.

Kiirendatud korras

Kui valitsus ja hiljem riigikogu plaane toetavad, tahaks ra-

handusministeerium maksueelnõu maksta panna juba 2018. aasta algusest. Kuna kava on riigile vaid kulu ning ühelgi FIE-l rohkem maksta ei tule, pole tarvis järgida ka tavareeglit, et maksumuudatused peab vastu võtma vähemalt pool aastat enne jõustumist.

Üks olulisi muudatusi on sotsiaalmaksu ülempiiri langetamine. Ülempiir eksisteerib seetõttu, et FIE on justkui kaks asja korraga: ühest küljest teeb ta palgatööd, olles iseendale töötandja. Teisest küljest on ta aga pannud enda ärisse raha ning peaks saama selle pealt teenida kapitalitulu – just nagu firma omanik teenib dividende. Et need kaks tululiiki eristada, on riik kehtestanud FIEdele sotsiaalmaksu lae. Praegu on see piir aga ebamõistlikult kõrge.

Nimelt tuleb sotsiaalmaksu maksta summalt, mis ulatub praegu 15kordse miinimumpalgani. Et piir ületada, tuleb kuus teenida rohkem kui 7050 eurot – kuus korda enam keskmisest palgast. Nimelt on süsteem püsinud muutumatu 1994. aastast, mil alampalk oli keskmisest vaid 17%. Praegu on see aga juba 38%.

Nüüd tahab rahandusministeerium asja loogilisemaks teha ning langetada piiri kolmandiku võrra ehk kümnekordsele alampalgale. See on kesktee – liiga kõrge ülempiir vähendab FIEnduse atraktiivsust, kuna ei jaga tulu piisavalt adekvaatselt aktiivseks ja kapitalituluks. Liiga madal ülem-

piir suurendaks aga maksude vältimise riski.

Haigestumise korral antakse FIE-le võimalus vähendada oma sotsiaalmaksu miinimumkohustust nende päevade võrra, mil ta oli ajutiselt töövoimetu. Peale selle saab FIE õiguse arvutada endale 2.–8. haiguspäeva kohta arvestuslik haiguslühivitis ning arvata see maha sotsiaalmaksuga maksustatavast ettevõtlustulust.

Sporditoetus ja lähetustasu

Üks riigieelarve vaatest kulukamud muudatusi on see, et FIEd saavad õiguse maksta endale sporditoetust – täpsemalt saavad nad õiguse maha arvata tervise edendamise kulusid. See on samuti võrdsuse loomiseks tehtav muudatus.

Tegelikult ei saa selle aasta lõpuni tervisekulusid maha arvata ka tavaline töötandja. Järgmisest aastast aga on erisoodustuse hulga välistatud terviseedenduse kulud kuni 100 euro ulatuses kvartalis. Samasisuline soodustus hakkabki laieneb ka FIE-le.

Sarnaselt äriühinguga lubatakse FIE-l eelnõu järgi arvata tulust maha ka kuni 10eurone reklaamkingituse kulu ja välisriigis ettevõtlusega tegelemisel tehtud enda toitlustamiskulud välislahetuse päevarahala ulatuses (50 eurot välislahetuse esimese 15 päeva kohta ja 32 eurot iga järgneva päeva kohta). Samuti saab külaliste ja äripartnerite vastuvõtuks tehtud kulusid maha arvata 32 euro ulatuses kuus.

uruda

Aserbaidžaaani võimurid: pesumasina paljastus oli tellimustöö

Aserbaidžaaani pesumasina paljastamisele järgneval päeval blokeerisid sealsed võimurid Aserbaidžaanis uurivate ajakirjanike platvormi OCCRP lehekülje. OCCRP oli uurimuse vedaja, kaasates ajakirjanikke mitmest riigist, sh Eestist – Äripäevast.

Samal päeval tegi Aserbaidžaaani võimu kontrollitavas meedias avalduse president Ilham Älijevi assistent avalike suhete alal Ali Hasanov. Oma avalduses nimetas Hasanov kogu uurimust tellimustööks.

“Demokraatliku ja konstitutsioonilise Aserbaidžaaani kiire areng ja sõltumatu sise- ning välispoliitika tekitab teatud ringkonnale tõsist muret, eriti Armeeniale ja Armeenia lobbistajatele. Läbipaistmatu OCCRP kallutatud süüdistused ja subjektiivsed vaated on Aserbaidžaaani-vastaste võrgustike tellimustöö, mida on nüüd levita-

» **Läbipaistmatu OCCRP kallutatud süüdistused ja subjektiivsed vaated on Aserbaidžaaani-vastaste võrgustike tellimustöö, mida on nüüd levinud meedias üle maailma.**

president Ilham Älijevi assistent avalike suhete alal Ali Hasanov

tud meedias üle maailma,” teatas Hasanov.

Ta jätkas, et selle kampaania peamine eesmärk on kahjustada Aserbaidžaaani head mainet ja luua riigist rahvusvaheliselt negatiivne mulje. “See kampaania ründab ühtlasi kuulsaid inimesi – avaliku elu tegelasi ja poliitikuid, ametnikke, eksperte –, kes on Aserbaidžaaani vastu sõbralikud,” märkis Hasanov.

Armeenlaste vandenõu

Hasanov märkis, et üks uurimuse peamisi autoreid OCCRP juures on Armeenia kodanik. Samuti on üks kaasautoreid, The

Guardiani ajakirjanik Armeenia kodanik. “Armeenia lobbistajad ja Aserbaidžaaani-vastane võrgustik ja meedia levitavad materjali laialdaselt,” sõnas mees.

“Tahan rõhutada, et ka varem on sarnaseid kallutatud süüdistusi olnud, kuid selliste kampaaniate autorid pole oma eesmärke saavutanud. Me kinnitame veel kord, et OCCRP süüdistused on kallutatud, alusetud ja provokatiivsed ning kujutavad endast musta laimukampaaniat Aserbaidžaaani vastu teatud ringkondade poolt,” lõpetas ta oma sõnavõtu.

Luureameti endine juht läheb Danskele appi

Taanis asuv Danske Banki peakontor kutsus läbi Eesti käinud rahapesu uurima Taani luureameti varasema juhi Jens Madseni.

Pank teatas sammust teisipäeval pärast eri riikides avaldatud artikleid sellest, kuidas Danske Eesti filiaali kaudu kahtlase päritoluga miljardeid dollareid liigutati, kirjutas Reuters.

Danske peakontor tõdes vastuses Reutersile, et kuni 2014. aastani ei olnud rahapesu tõkestamise meetmed piisavad.

Praegu Taani välisministeeriumis terrorismivastase võitluse teemaga tegelev Jens Madsen kinnitas, et tema tähtsaim

roll on uurida, mis toimus Eesti pangas enne 2014. aastat.

Sel nädalal avaldas Äripäev kümnekonna riigi ajakirjanikega tehtud uurimuse, mis paljastas, kuidas kahe ja poole aasta jooksul vihises Eesti Danskes avatud kontodelt läbi 2,9 miljardit dollarit ehk 2,5 miljardit eurot Aserbaidžaaani diktaatori Ilham Älijeviga seostatavat hämarat raha.

Tegemist on lisaga hiljuti OCCRP, Postimehe jt avalikustatud Vene-Moldova rahapesuskandaalile, kus Eesti pankade, peamiselt Eesti Danske filiaali kaudu pööritati rekordilised 1,6 miljardit dollarit.

VÄÄRISMETALL

Goldman: Põhja-Korea ei suru kulla hinda üles

Analüütikud usuvad, et kulla hinna tõusu taga on geopoliitilised pinged Põhja-Koreaga. Goldman Sachs'i hinnangul peitub peamine põhjus mujal, vahendas CNBC.

Selleks on USA presidendi Donald Trumpiga seotud ebakindlus, mis on kullale hoo sisse lükanud. Ebakindlus ei tohiks aga kaua kesta, ütlevad Goldmani analüütikud.

Kulla hind on tublisti tõusnud. Veel juulis kauples kullaunts 1210 dollari juures,

nüüdseks on väärismetalli hind tõusnud 1339 dollarile, mis on viimase aasta kõrgeim tase, selgub Reutersi andmetest. Metall hind on tõusnud ajal, mil Korea poolsaare poliitilised pinged on teravnenud. Pühapäeval teatas Põhja-Korea, et katsetas edukalt vesinikupommi.

Goldmani analüütikud leiavad, et Põhja-Korea sündmused moodustavad 100dollarisest hinnatõusust vaid 15 protsenti.

“Washingtoni viimase paari kuu sündmused mängivad kul-

la hinna tõusus palju suuremat rolli. Kallinemine järgnes dollari odavnemisele,” teatas pank ja lisas, et tõenäoliselt ei suuda kollane metall praegusel tasemel kaua püsida. “Pärast orkaan Harveyt on Washington sunnitud erimeelsustest üle olema,” teatas Goldman. “Võetakse vastu seaduseelnõusid ning käivitatakse taristuprojektid.”

Goldman prognoosib, et aasta lõpus maksab unts kulda 1250 dollarit.

ÄRIPÄEV.EE

MIS ON MIS Aserbaidžaaani pesumasin

Aastatel 2012-2014 pööras korruptiivse Aserbaidžaaani diktaatorlik režiim läbi Danske Banki Eesti filiaalis avatud kontode 2,5 miljardit eurot hämarat raha.

Pesumasina paljastasid mitme riigi uurivad ajakirjanikud, sh Äripäevast.

EHITUS

Väike-Maarja katlamajja investeeritakse ligi miljon eurot

Energiaettevõtte Adven koos Keskonnainvesteeringute Keskusega investeerib Lääne-Virumaal Väike-Maarja aleviku uue katlamaja ehitusse.

Investeeringule suurusega 580 000 eurot lisandub soojustorustike projekteerimise ja ehitamise maksumus. Järgmise aasta III kvartalis valmivate ehitustööde hinnanguline maksumus on 900 000 eurot, millele lisandub käibemaks.

Keskonnasõbraliku ja efektiivse puiduhakke katlamaja ehitus algab sel nädalal sõlmitud ehituslepingu järgi lähipäevadel, teatas energiaettevõtte Adven pressiteates. Esmalt asutakse ümber ehitama olemasolevaid küttesüsteeme, et uue katlamaja ehitustööd saaks jätkata

kogu algava kütteperioodi vältel. Samuti on alustatud kokku ligi 800 meetri pikkuse uue soojustorustiku projekteerimisega, mille ehitustööde algus on planeeritud järgmise aastasse.

Töotab hinnalangust

Adven Eesti investeeringute ja arenduse valdkonna juht Priit Tiit sõnas, et energiaettevõtteid vaadatakse ikka kahtlustavalt, kui investeeringutest juttu tehakse, kuid pikaajaliselt on kasulikum leida tarbijatele kõige soodsam viis toasooja pakku- miseks. Tema sõnul tähendab suur investeering hoopis korralikku hinnalangust.

“Tänu heale koostööle vallavalitsusega alustame ehitusega lähipäevadel ja loodame ju-

ba järgmisel sügisel käivituva katlamajaga tarbijatele tänasest veel soodsamat soojust pakku- da,” ütles ta.

Väike-Maarjasse ehitatavas uues katlas on võimalik põletada puiduhaket ja puidutööstuse jääke, aga ka tükiturvast, mis tagab aleviku kortermajadele ja ettevõtetele pikaajalise hinnastabiilsuse. Erinevalt gaasikatlast, mis jääb alles talviste tipukoormuste katmiseks, ei maksustata puitu aktsiisiga ja puitkütuste hinnad on stabiilsemad.

Uue katlamaja ehitustööd teevad riigihanke võitjad Rapla Metall OÜ ja AS Tamult, kes lõpetavad ehituse vastavalt lepingule 2018. aasta kevadel.

ÄRIPÄEV.EE

DUROC MACHINE TOOL

- Doosan treikeskused ja töötlemiskeskused
- Hartford töötlemiskeskused
- FACCIN rullvaltspingid
- Microcut teach-in treipingid
- Baykal painutuspingid ja giljotiinid
- Fermat sisetreipingid
- Mitsubishi laserlõikepingid

Meie laos on üle 100 uue ja kasutatud pingi, vaata lisa www.duroc.ee

Duroc Machine Tool OÜ Tel 736 6648 info@duroc.ee www.duroc.ee

FALKONET METALL

Kvaliteet, mis kestab!

METALLIMÖÖBEL

TOOTED:

- GARDEROOBKAPID
- ARHIIVIKAPID
- TÖÖRIISTAKAPID
- TÖÖKOJA SISUSTUS
- ARHIIVIRIIDLID
- NAGIPINGID

Falconet Metall OÜ
Tel +372 605 4060
info@falconet.ee
www.falconet.ee

seminar-ringreis ENERGIA- SÄÄSTLIKUD LAHENDUSED

21. septembril

Sõidame tutvuma erinevate energiasäästlike ja taastuvenergia lahendustega. Kuuleme põnevaid kogemuslugusid ja ekspertide nõuandeid.

KÜLASTAME:

Laastu Talu: päikeseelektrijaam Kosel
MIHKEL LOORITS, Laastu Talu OÜ juht
MIKK SAAR, Energiapartneri OÜ tegevjuht

KONESKO Põltsamaa tehas: energiasäästlik LED valgustuslahendus ning selle intelligentne juhtimissüsteem
KALLE KIHHO, Konesko Põltsamaa AS tootmisjuht
JARMO VÕSA, Ledshop OÜ partner

Aegviidu Puit AS: biokütusel töötav katlamaja
JAANIS PALM, Aegviidu Puit AS arendusjuht
SIIM TENNO, ICP Solutions OÜ tehnikajuht

ETTEKANDED personaalsete ekraanidega Lux Expressi bussis

Energia- ja ressursitõhusus ettevõtetes
ARGO ROSIN, TTÜ teadusprodekaan ja vanemteadur

Ressursitõhususe meetme võimalused ettevõtetele
SIIM UMBLEJA, KIKi energeetika juhtivkoordinaator

Energiasäästlikud lahendused koostöös teadusasutustega
VIKTOR MUULI, Eesti Teadusagentuuri Nutika spetsialiseerumise valdkonna juht

Soodushind vaid homseni!

Kasuta soodushinda ja registreeru – eelmisel aastal oli buss välja müüdud!

SOODUSHIND 8. septembrini k.a **229 €** +km, tavahind 299 € +km

LISAINFO www.toostusuudised.ee

Programmi juht Anu Soomets, anu.soomets@aripaev.ee, tel 5164 397

Äripäev

ÕIGUSUUDISED

Septembrikuu autor:
Tanel Tark
advokaadibüroo TARK
partner, vandeadvokaat

Äripäeva
käsiraamat

www.kasiraamat.ee

“ Muutub sõidukilt erisoodustuse arvestamise, parkimistasu hüvitamise ja töötaja transpordiga seotud maksustamise kord.

“ Jõustus riigihangete regulatsiooni reform.

“ Raamatupidamise aastaaruande kohustusliku auditi lepingu tähtaeg pikeneb.

“ Äriühingud peavad teavitama Äriregistrit tegelikust kasusaajast.

TARK
www.tark.legal

Õigusuudiseid koostab advokaadibüroo TARK

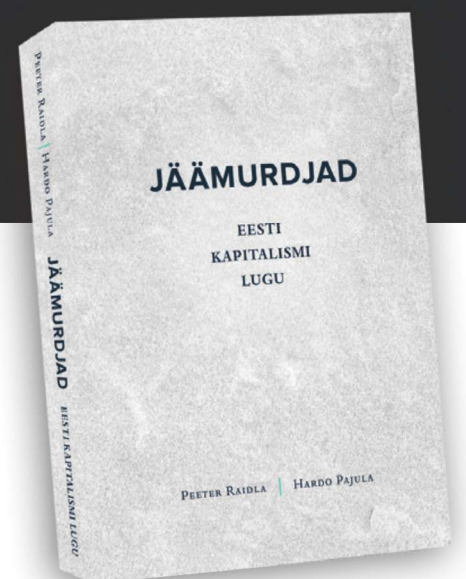
25 aastat kvaliteetset advokaaditeenust Eestis!

Projekti juhib Aare Tark, advokaadibüroo TARK vandeadvokaat, juhtivpartner

MAAILMA PARIMAD RAAMATUD

Jäämurdjad. Eesti kapitalismi lugu

Eesti juhtivate
majandus- ja tööstusjuhtide
lood rohkem kui
100 aasta jooksul

Joosep Kristenbrun
Friedrich Georg Magnus Berg
Mats Kissa
Joakim Puhk
Theodor Pool
Martin Christian Luther
Jaan Kabin
Oskar Kuul
Heino Marrandi
Vello Sillam
Hannes Tamjärv
Enn Pant
Mati Polli
Jüri Käo
Jaan Tallinn

pood.aripaev.ee/raamatud
või 667 0400 (E-R 9-17)

EESISTUMINE

Võti digimajanduse maksudeks

Kuidas maksustada IT-firmat, mille on asutanud Tallinnas iirlasest Eesti e-resident, kes on võtnud tööle India ja Ukraina arendajad ning müüb teenust Rootsi ja Saksamaale?

SIRJE RANK
sirje.rank@aripaev.ee

Äripäev

Nii näeb välja tavaline maksustamisülesanne digitaalses majanduses, kirjeldas rahandusministeeriumi asekanstler Dmitri Jegorov intervjuus Äripäevale.

Eesti on seisukohal, et digimajanduses võiks piiriülesele tegutsevatele firmade maksustamise võti olla virtuaalse püsiva tegevuskoha põhimõte. Maksustamise aluseks oleks firma majandustegevus konkreetse riigi turul, mitte tingimata enam füüsilise asukoht. “Milleks hoida kümne küünega kinni füüsilise asukoha reeglist äri puhul, mis pole algusest saadik mingit füüsilist vormi vajanud,” viskas Jegorov õhku retoorilise küsimuse.

Kontseptsiooni pakkus välja OECD ning digimajanduse oma Euroopa Liidu eesistumise esiteemaks võtnud Eesti tahab idee “lendama” saada. Täna korraldab rahandusministeerium Tallinnas rahvusvahelise maksukonverentsi, kus virtuaalse tegevuskoha põhimõte on üks keskseid aruteluteemasid. Nädala pärast on sama idee Euroopa Liidu rahandusministrite ees, kui nad saavad siia rahaliidu reformikavasid ning tolli- ja maksuteemasid arutama.

Esimene eelistus

“Virtuaalne püsiv tegevuskoht oleks meie esimene eelistus,” rääkis Jegorov. Siis saaks suur osa praegu füüsilise kohalviibimise kohta kehtivaid reegleid toimima jääda. Kontseptsioon on kehtinud juba 150 aastat, reeglid on kõigile tuttavad ja neid osatakse rakendada.

Kui see mõte aga liikmesriikide toetust ei leia, on võimalikud muud lähenemised. Näiteks olukorras, kus keegi müüb reklaami Eesti turul, võiks kehtida kinnipeetav maks, mida oleks võimalik kasutada äriühingu tulumaksu katteks. Sellisel juhul tuleb aga mõelda ka juba sellele, kuidas see sobitub teiste maksulepingutega, et ei tekiks topeltmaksustamist jne. Ehk lahendus oleks keerulisem.

Prantsusmaa rahandusminister Bruno Le Maire on öelnud, et Prantsusmaa ja Saksamaa tulevad välja oma ettepanekutega sellest, kuidas maksustada taolisi hiide nagu Facebook või Google ja üldse digimajanduse ettevõtteid. Jegorovi sõnul ei tea ta Prantsusmaa plaanide detaile, kuid sõnas- tatud eesmärk on kattuv Eesti eesmärgiga – firmad, mis tegutsevad mingi konkreetse riigi turul, peaksid maksma ka äriühingu tulumaksu. Ja see ei puuduta üksnes ettevõtteid Euroopa Liidus – Facebook, Google, AliExpress tegutsevad globaalselt.

▲ Virtuaalne püsiv tegevuskoht on Eesti eelistus digimajanduse maksustamisel, ütles rahandusministeeriumi asekanstler Dmitri Jegorov. FOTO: ANDRES HAABU

”Milleks hoida kümne küünega kinni füüsilise asukoha reeglist äri puhul, mis pole algusest saadik mingit füüsilist vormi vajanud.

rahandusministeeriumi asekanstler Dmitri Jegorov

“Küsimus pole selles, et firmad hoiak- sid tahtlikult maksudest kõrvale. Probleem on selles, et rahvusvahelised reeglid ei paku nendele ärimudelitele lahendusi,” ütles Jegorov.

Prantsusmaa on üritanud digimajanduse ettevõtteid maksustada kehtivate tava- majanduse reeglite järgi. Kuid Google'i äs- jane kohtuvõit Prantsuse maksuameti üle näitas, et see ei ole lahendus.

Osa riike on üritanud probleemi lahenda- dada sellega, et on kehtestanud digitaalse majanduse ettevõtetele eraldi maksu – näi- teks Inglismaa. Kuid see riskib luua olukor- ra, kus Euroopa Liidus oleks jälle 28 eraldi maksu, mida siis tagantjärele tuleb ühitada, et ettevõtete elu lihtsamaks teha. Kui riike huvitab maksutulu, siis ettevõtete huvi on peale bürokraatia vähendamise ka see, et kõik konkureeriks turul võrdsetel alus- tel. Kui digitaalse majanduse ärimudeliga toimiv konkurent on maksustamata, tekib ebaõiglase konkurentsi küsimus.

Jegorovi sõnul on Eesti ettepanek võtta

aluseks virtuaalne püsiv tegevuskoht leid- nud teistes liikmesriikides positiivset vastu- võttu. Antakse endale aru, et digimajandus on tulnud, et jääda. Pole üles kerkinud ka suveräänsuse teemat. “Ilmselt on see seotud sellega, et Euroopa Liit võib ja peab tegutse- ma seal, kus on näha, et üksikute liikmes- riikide tegutsemisest ei aita,” ütles Jegorov. Mõne riigi hoiak on siiski skeptilisem.

Digimajandus ei kannata oodata

Maksustamisteemadest on Eesti eesistumi- se ajal laual ka ettevõtete ühtse tulumaksu- baasi (tuntud akronüümina CCCTB) eelnõu. See edeneb visalt. Jegorovi sõnul oleks mõel- dav variant, et CCCTB rakenduks esmalt di- gimajanduse ettevõtetele. Sest digimajan- dusega ei kannata oodata.

Lahenduste leidmisel tuleks Jegorovi ar- vates kaasata ka ettevõtteid endid – nii nagu istuti Eestis maha koos sõidujagamise tee- nust pakkuva Uberiga, et arutada, kuidas maksustamist korraldada.

Jegorovi sõnul tahab Eesti saavutada sel-

le, et kui globaalselt ei suudeta digimajan- duse jaoks mingis uues lähenemises kokku leppida, siis vähemalt teeks seda Euroopa Liidu riigid. Eesti järel Euroopa Liidu eesisu- jaks saavad Bulgaaria ja Austria on teemast huvitatud ja lubanud sellega edasi töötada.

Peale digimajanduse maksustamise aru- tavad rahandusministrid Tallinnas tolli- koostöö parandamist. Eelkõige tuleks jõu- da niikaugele, et arvutitarkvara arendataks ühiselt, mitte igas liikmesriigis eraldi, rää- kis Jegorov. See aitaks oluliselt kulusid kok- ku hoida ja välistaks taas olukorra, kus 28 süsteemi tuleb tagantjärele lõimima haka- ta. Igasugune kokkuvõtte on seda aktuaal- sem, et Euroopa Liidu eelarve suur neto- maksja Suurbritannia on liidust lahkumas.

“Me ettepanek on, et ministrid lepiksid kokku, et sellist eraldi arendamist ei peaks olema,” ütles Jegorov. “See oleks selge poliitiline otsus.” Ja siis võiks kiiresti mõnd prog- rammi piloteerida, et oleks näha, kas ja mil- list kasu see annaks. Aastast 2025 võiks neid süsteeme juba tsentraalselt arendada.

RAHAPOLIITIKA

Draghi jätkab köielkõndi stiimulprogrammiga

SIRJE RANK
sirje.rank@aripaev.ee

Täna on Euroopa Keskpangas järjekordne rahapoliitika aru- telu ning taas on peamine kü- simus, kas öeldakse midagi keskpanga suure stiimulprog- rammi lõpetamise kohta.

Euroopa majandus on jõud- salt kosumas ning üha valje- malt kõlavad hääled, et aeg on stiimul lõpetada. Eile lisas oma hääle Saksa suurima pan-

ga Deutsche Banki juht John Cryan, manitsedes keskpanga kurssi muutma, kuna odav ra- ha paisutab varade hinnamulli.

Põhjus, miks Euroopa Kesk- pank viivitab, on endiselt lii- ga aeglane inflatsioon. Mario Draghi on rõhutanud viimasel ajal iga rahapoliitilise nõupida- mise järel, et stiimulit ei lõpetata enne, kui inflatsioon on omal jõul ja jätkusuutlikult jõudnud optimaalseks hinnatud 2% lä-

histele. Augustis kiirenes inflat- siooninäit euroalal 1,5 protsen- dile, kuid kiirendus tuli valda- valt kütuse hinnast. Alusinflat- sioon, kust heitlikumad kütuse ja toidukaupade hinnad on väl- ja jäetud, oli ainult 1,2%.

Oodatakse sügist

Suvel ütles Mario Draghi, et era- korralise stiimuli lõpetamist hakatakse arutama sügisel. Tä- nase kohtumise eel on analüü-

tikutes süvenenud veendumus, et konkreetsemad teadaanded nihkuvad siiski alles oktoob- risse. Või detsembrisse, kuid siis jääks teavitamine juba väga vii- masele minutile.

Praegu on Euroopa Kesk- pank teatanud, et rohkem kui 2 triljoni euro suuruse mahu- ga varaostuprogramm jätkub selle aasta lõpuni. Analüüti- kud eeldavad, et jaanuaris hak- kab keskpank oma tugistude

mahtu vähendama. Agentuuri Bloomberg analüütikud prog- noosivad, et esimese sammu- na vähendatakse igakuiste tu- giostuide mahtu 60 miljardilt eurolt 40 miljardile. Seda hak- kab kannustama juba see as- jaolu, et keskpanga varaostu- programmi sobivaid väärtpa- bereid hakkab turul nappima. Esimest intressimäärade tõusu ei näe Bloombergi analüütikud enne 2019. aastat.

Euroopa Keskpangale ja Ma- rio Draghile on stiimuli lõpetam- ine paras köielkõnd. Seda tu- leb teha moel, et turud rabele- ma ei hakkaks, ning kooskõlas teiste keskpankadega. Ka nei- le on peavaluks aeglane inflat- sioon, mis majanduskasvu toi- bumisest hoolimata vedu ei ta- ha võtta. Kui aga liiga lõtva ra- hapoliitikat liiga kaua jätkata, riskib finantsturgudel paisuda taas suur mull.

VASTUKAJA

Ma pole kuhugi ära kadunud

Kallis Vilja! Väidad 6. septembri Äripäevas, et olen pärast Vabaerakonna esimeheks saamist taandunud jõudu koguma ning Vabaerakonna tegevus meenutab sulle kuiva poliitilise trenni tegemist.

Olen tõesti ennast suvel merel kogunud, ka vabatahtliku merepäästjana tegutsenud. Leian, et iga inimene Eestis peaks kujundama ühiskonda ka muud moodi kui ainult makse makstes või valimas käies. Praeguseks olen rohujuuretasandi jõudu andvast mõjuvõlgast tagasi ja tegutsemas Vabaerakonna tuumeesmärgi – ise hakkamasaava, vaba ja kodanikujulge Eesti nimel. Ma ei kavatse vaadata pealt, kuidas kodanikujulge muutub fossiiliks ning korruptiivsus ja partokraatlik mõtte-laad kujuneb Eesti loo osaks.

Eestis on tõeline kodanikuühiskond alles lapsekingades. Kodanikujulgust pär-sib näiteks see, kui tubli vabaühendus tahab teha midagi kasulikku, kuid tema ainukeseks võimaluseks saada toetust on küsida raha mõnelt võimuparteist sõltuvalt asutuselt. Eesti vabaühendused ei ole rahaliselt iseseisvad – tunamullu moodustas 65% vabaühendustele laekunud summadest riigi raha. Riigi toetus on vajalik, ent kui ta on valdav ja alternatiivitu, siis see aheldab.

Vaata, see on põhimõte

Nagu õigesti märkasid, Vilja, kandideerivad Vabaerakonna liikmed valimisliitudes. Tallinnas on meie liikmed põhiliselt valimisliidus Vaba Tallinna Kodanik. Nimetat seda enesepihustamiseks. Vaata, see on põhimõte.

Haldusreform on teinud omavalitsusi suuremaks, sellega kaasnenud võimu kodanikult kaugenemine on tõsine probleem. Suurparteid korraldavad kohalike valimiste eel ideoloogiasõdu – vanapääri Keski ja Refi kõrvale on ennast paigutanud sotsid ja ekrelased. Selle asemel, et tegeleda kogukonna probleemidega, pakutakse valijale võitlusadrenaliini. Parteipilet ei määra seda, kuidas kogukonnas asju lahendatakse või kuidas ettevõtja saab häid tingimusi ettevõtlusega tegelemiseks. Omavalitsus on nagu majapidamine – ta peab olema mõistlikult hallatud ning hästi hoitud. Maailmavaatel on suurem roll riigivalitsemises.

Oled murelik, et ma ei tegele enam korruptsiooni väljajuurimisega. Aitäh, et hoolid, aga ole mureta! Korruptsiooni-vastast erikomisjoni asus juhtima Andres Herkel, kes on kogenud ning saab tööga väga hästi hakkama.

Nii et ei mina ega Vabaerakond pole kuhugi kadunud.

ARTUR TALVIK
Vabaerakonna juht

„Oled murelik, et ma ei tegele enam korruptsiooni väljajuurimisega. Aitäh, et hoolid, aga ole mureta!”

Äripäev

Peatoimetaja: Meelis Mandel
Väljaandja: AS Äripäev
Vana-Lõuna 39/1, 19094 Tallinn
telefon:
(372) 667 0195,
(372) 667 0222

Toimetus:
e-post: aripaev@aripaev.ee
tel: (372) 667 0111
Reklaamiosakond:
e-post: reklaam@aripaev.ee
tel: (372) 667 0105
Tellimine ja levi:
e-post: register@aripaev.ee
tel: (372) 667 0099
Tellimine internetis:
www.aripaev.ee/tellimine

Äripäeva tellija eelised –
ostukeskkond privileeg.aripaev.ee ja
soodsaim võimalus soetada
Äripäeva raamatuklubi raamatuid.
Äripäev veebis: www.aripaev.ee
Trükk AS Kroonpress

Toimetus võtab endale õiguse kirju ja kaastoid vajaduse korral lühendada. Toimetus kaastoid ei tagasta. Kõik ajalehes Äripäev ja tema lisades avaldatud artiklid, fotod, teabegraafika (sh päevakajalised, majanduslikul, poliitilisel või religioosel teemal) on autoriõigusega kaitstud teosed ning nende reprodutseerimine, levitamine ning edastamine mis tahes kujul on ilma ASI Äripäev kirjaliku nõusolekuta keelatud. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võtte pöörduda Pressinõukogusse, pn@eal.ee või tel (372) 646 3363.

KOLUMN

Sinu töötaja ei ole enam sinu oma

Mõni aasta tagasi Õhtulehele antud kommentaaris ütles Jüri Möis, et kui tema töötaja mõnes teises ettevõttes haitu-rat teeks, siis see ei läheks kohe mitte.

Sarnaselt mõtlevad ja tunnevad praegugi paljud ettevõtjad. Aga aeg on muutunud ja sellised jäigad seisukohad tuleb paratamatult ümber hinnata.

Hiljuti avaldatud Swedbanki uuringust tuli välja, et 42% eestlastest teenib peale oma põhisissetuleku lisatulu. Sarnane uuring GoWorkaBiti keskkonna kasutajate seas näitas, et 49% tööampsajatest on täis- või osaaajaga tööl ja teenivad aeg-ajalt põhitöö kõrvalt lisa.

Iseenesest pole selles ju midagi uut. Mitmesugused “halletuurad”, marjade-seente korjamine ja kokkuostu müümine on populaarne olnud juba aastaid. Nendele on aga lisandunud kümneid uusi võimalusi – tehnoloogia muudab lisatöö leidmise aina lihtsamaks ja mugavamaks. Paari hiireklikiga töö leidmine või veebikeskkondades kaupade ja teenuste müümine suunavad üha rohkem inimesi neid võimalusi kasutama. Eri ettevõtetele ja eri vormides töötamisest on saanud kasvav trend.

Vastavalt Swedbanki ja GoWorkaBiti uuringutele on peamine põhjus lisatöö tegemiseks soov sissetulekut suurendada. Selle kõrval on üha olulisemaks muutunud ka vabadus ise valida töö aega ja kohta, soov saada uusi kogemusi ja oma oskusi rakendada.

Paindlikult töötada võimaldavate valikute rohkus on muutnud lisisissetuleku teenimise ja mitmel rindel töötamise imelihtsaks. Inimene võib olla keevitaja toomissettevõtte ja nädalavahetusel Taxify või Uberi juht, klienditeenin-

KRISTJAN VANASELJA
GoWorkaBiti tegevjuht ja kaasasutaja

„Tööpostil istutud tundide loendamine on eilne päev.”

daja restoranis ja vabadel päeval Wolti kuller, õpetaja ja GoWorkaBiti tööampsaja suvevaheajal või Upworki kaudu globaalsel turul oma oskusi pakkuv vabakutseline.

Tööandjatel ei tasu karta

Jüri Möisalik kartus võib ju teatud situatsioonis õigustatudki olla – näiteks ettevõttesiseses konfidentsiaalse informatsiooni lekkimine –, aga enamasti on hirmu põhjused sootuks argisemad. Kardetakse, et töötajale võib teise tööandja juures rohkem meeldima hakata ja ta lahkub – või lihtsalt ei meeldi tööandjale see, kui töötaja kogu oma ihu ja hingega ainult talle ei pühendu.

Vaheldus, mida selline keskkonna ja tööülesannete muutus pakuvad, annab võimaluse rutiinist välja murda ning vähendab ka põhitööl rõõpasse kinnijäämise tõenäosust. Võimalus näha ja kogeda, kuidas teistes ettevõtetes asjad käivad, annab uusi mõtteid, mida ka oma ettevõttes rakendada. Viimaks tulevad nad tagasi suuremate kogemuste, oskuste ja uute ideedega.

Mõnel juhul on töötajate jagamine mitme ettevõtte vahel ka majanduslikult otstarbekas. Kui töö maht kõigub ja eri ajal saaks lihtsa vaevaga töötajaid ühest ettevõttest teise suunata, võidaksid sellest nii ettevõtted kui ka töötajad. Suurem sissetulek töötajatele ja väiksemad püsikulud ning paindlikkus ettevõtetele.

Tööaja mõõtmine ja tööpostil istutud tundide loendamine on eilne päev. Kui tööülesanded on korrektselt täidetud ja kokku lepitud tulemused saavutatud, siis miks ei võiks töötaja nn tööajast või selle kõrvalt ennast muude tegevustega arendada?

Suuremad võimalused en-nast teostada ja rakendada ni-

hutavad seniseid traditsioonilisi vastutuspiire. Enam ei ole võimalik öelda, kelle töövõtja töötaja täpselt on ja kas ta ongi enam töötaja seaduse tähenduses – või pigem ettevõtja, kes saab ise vabalt valida ja otsustada. Piirid töötaja ja iseenda-le tööandja olemise vahel on muutunud hägusamaks.

Praegune seadus paneb suurema vastutuse tööandja õlgadele, kelle ülesanne on jälgida töötaja arvestust, anda piisavalt puhkust, tagada sobiv töökeskkond ja kelle kaudu tekivad sotsiaalsed tagatised. Ametlikul tööandjal ei ole alati võimalik kontrollida, kas töötaja sõidab pärast põhitööd tak-sot, teeb kodus mõnd kujundustööd või meisterdab ehteid müügiks. Veelgi keerulisemaks läheb olukord juhul, kui teh-tud lisatöö tagajärjeks on haigestumine. Praegu jõuab haigusleht põhitööandjale ja inime-ne ise ei pea justkui millegi eest vastutama.

Seaduse raamid jäävad kitsaks

Mida paindlikumaks ja mitmekesisemaks muutuvad töövormid, seda keerulisemaks muutuvad ka töösuhted, mis ei pruugi kehtivas seadusruumi mahtuda. Muutunud olukord, kus iga inimene saab ise valida, kus ja kui palju ta tööd teeb, ning otsustada, kas ja kuidas ta oma aega ja panust jagab, nihutab vastutuse ka inimesele endale. Me vajame oluliselt paindlikumat ja eri töömudeleid arvestavat seadust, mis pakub suuremat vabadust inimestele, aga jagab ka vastutust võrdsemalt.

Suurem vabadus, paindlikkus ja igaühe võimalus olla ise aeg-ajalt oma enda tööandja toovad kaasa nii positiivseid muutusi kui ka väljakutseid, millega peavad harjuma nii praegused tööandjad, töötajad kui ka seaduseandjad.

KOMMENTAAR

Eestlaste uhkuseasi sai löögi

Korruptsiooni ennetamine ja vältimine ei ole ainult ühe ettevõtte siseasi.

Eestlased on uhked oma hästitoimiva riigi üle. Eelmise aasta Transparency Internationali korruptsioonitaju indeksi järgi oli Eestil pingereas 22. koht. Endistest idabloki riikidest on see kõrgeim. Meist tahapoole jäävad sellised riigid nagu Prantsusmaa, Hispaania ja Itaalia.

Tormihoiatuse, et lähiajal avalikustatakse uurivate ajakirjanike ühenduse OCCRP uurimise tulemused, mis puudutavad otseselt ka Eestit, sai ühing Korruptsioonivaba Eesti pea nädal tagasi. Täna on selgunud Eesti roll Aserbaidžani rahapesukandaalis. See, et tegemist on Taani panga filiaaliga, ei vähenda Eesti rolli selles loos. Eesti nimi jookseb läbi kõikidest rahvusvahelistest uudiskanalistest.

Võiks nentida, et see on

AIVE PEVKUR
Korruptsioonivaba Eesti juhatuse liige

„Korruptsiooni ennetamine ja vältimine ei ole ainult ühe ettevõtte siseasi.”

ühe panga filiaali probleem ega puuduta Eestit tervikuna. Danske panga Eesti filiaal tegutseb Eestis, selle juhid ja töötajad on kujundanud oma hoiakud ja arusaamad siin.

Korruptsiooniennetus kõn-nib kahel jalal. Üks on seadused, normid, vastavussüsteemid, hooldusmeetmed ning nende järgimise kontroll. Rahandusministeerium saatis hiljuti kooskõlastusringile eel-nõu, mille järgi peavad kõik firmad hakkama äriregistrile esitama teavet enda lõplike ka-

susaajate kohta, samuti hakka-vad järelevalveasutused saama rohkem teavet pangaj- ja maksekontode omanike kohta.

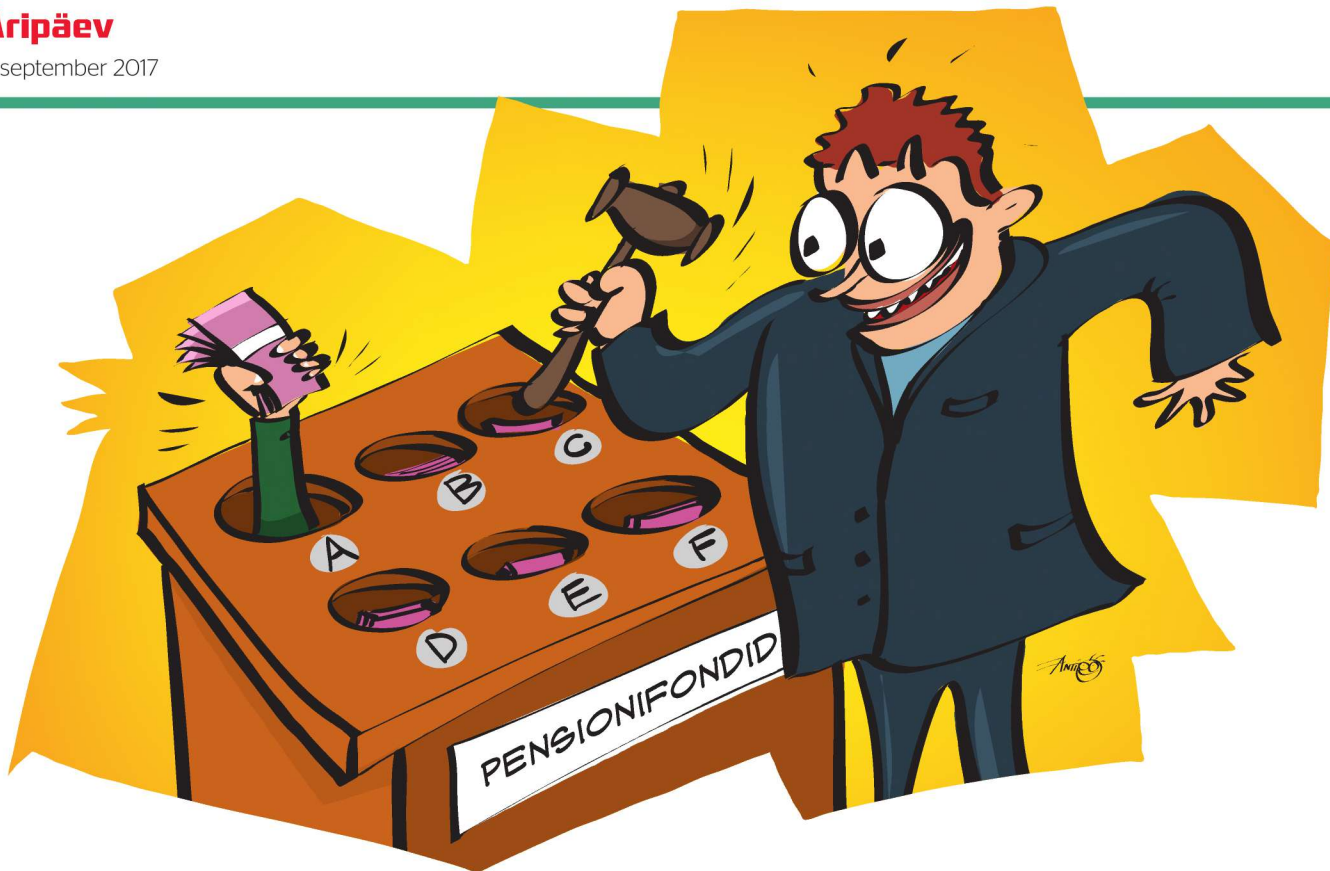
Juhtumi avalikuks saamise järel kutsus Transparency International Tšehhi, Taani ja Saksamaa võime pöörata suuremat tähelepanu varjatud osalusega firmadele ning looma avalikke registreid tegelike kasusaajate kohta. Rahandusministeeriumi eelnõu ennetas siin sündmusi.

Teine jalg on ettevõtete ja inimeste põhimõtted, väärtused, hoiakud. Kaaviaridiplo-maatiat on raske sanktsioneerida. Küll aga saab nõuda põhimõtete sõnastamist ja järgimist. Transparency International kutsus Euroopa kodanikke üles kirjutama Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee liikmetele ja nõudma neilt korruptsiooni- ja manipulat-sioonistüdistuste valguses selgete põhimõtete vastuvõtmist.

Kui tahta kiiresti joosta, oleks hea, kui mõlema jala lihased on võrdselt treenitud. Riik ja rahvusvahelised organisatsioonid panustavad sellesse, et arendada reeglite ja kontrolli lihaseid.

Töötajate heaks tehtavad tervise- ja spordikulutused on vabastatud erisoodustumaksust kuni 400 euro ulatuses. Sama oluline, kui on terve töötaja, on seda ka õigete hoiakutega töötaja, kes ei peta, ei võta altkäemaksu, oskab märgata pettust ja valskust. Tahaks küsida, kui paljud organisatsioonid ja ettevõtted arendavad hoiakulihasid? Või kui palju on riik soodustanud seda, et ettevõtted neid arendaks?

Korruptsiooni ennetamine ja vältimine ei ole ainult ühe ettevõtte siseasi. See on kogu ühiskonna hoiakute küsimus. Selle tähelepanuta jätmene on parim viis tagada, et uurivatel ajakirjanikel ikka tööd oleks.

JUHTKIRI

Jääge hüvasti, suure tasu võtjad

Pensionikogujad eelistavad juhita fonde inimeste juhitud vahetajatele, näitab fondivahetajate statistika.

Raha sai enim juurde penisoniühistu Tuleva, ent tugeva tulemuse tegid ka LHV passiivsed fondid.

Äripäev kiidab fondivahetajate survet pensionifondide valitsemistasudele, esialgu saabki seda avaldada peamiselt passiivsete fondide valikuga. Tõe huvides tuleb märkida, et madal tasu on ka Swedbanki ülikonservatiivsel fondil, mis oli samuti populaarne.

Pensionifondi haldamise tasu on tulevased pensionärid õppinud vaatama. See kõigub fondide ulatuses tõepoolest terve protsendi ulatuses ja ongi oluline, aga pole peamine.

Eesti passiivsete pensionifondide populaarsuse üks põhjus peitub kahtlemata nende uudsuses, fondid on pakkumises nappi aasta ja nende turuletulekut saatis kenake kära. Indeksitesse investeerivate passiivsete fondide tulemus on esialgu veel liialt lühiajaline, et sellest mingeid järeldusi teha saaks.

Indeksifondide tugeva küljena tuuakse esile nende hajutatust aktsiate vahel, mis lubab ühe rahapaigutusega investeerida tervesse hulka aktsiatesse ja sellega kohe riske hajutada. Lihtne investeerimisvõimalus on nagu mujal maailmas nii ka Ees-

tis kõvasti populaarsust kogunud. Isegi nii palju, et see ohustab raha jõudmist heade ettevõtetele. Indeksifondid panevad ruulima need firmad, mis on piisavalt suured ja varem nii palju häid tulemusi näidanud, et on mõne valdkonna indeksisse sisse pääsenud. Edasi võib tõusva väärtuse lainel juba mõnusa loksuda. Samas väiksemate ja hiljem alustanud ettevõtete šansse tõmbab see koomale.

Kui vaadata meie aktiivselt juhitud pensionifonde, leiame seal hulga indeksifonde, nii et nende eest pääsu pole. Aktiivselt juhitud fondide tulemus pole seni kedagi kadedaks teinud, turu keskmist nad pole ületanud. Oma strateegiaga eristub selgelt LHV pensionifond, mis on investeerinud Eesti alahinnatud majandusse.

Kuidas targalt toimetada?

Mida tulevane pensionär peaks tegema? Sedasama, mis siiaaani. Valima fondi strateegia, mis sobib tema vanusega. Konservatiivsus märgib siin mitte üldist meelust, vaid käib kaasas rahva vananemisega. Valima fondi, mille haldurit ta usaldab ja mille rahapaigutustesse ta usub. Vaatama pikema aja tulemusi. Ja lõpuks vahetama fondi, kui senine ei rahulda. Või miks

ka mitte koguma algul ühte lemmikfondi ja mõne aja pärast teise.

Kolm korda aastas on fondi vahetamiseks piisav sagedus. Annab kogujale võimaluse muutunud oludele reageerida ja hoiab fondid kergelt toonuses. Samas on fondid välja toonud, et osakuomanike lahkumise oht piirab nende tootlust, sest mitu korda aastas peab olema valmis lahkujate raha teise fondi kandma. Klientidele iga hinna eest meeldimise soov sunnib pensionifonde hoidma ka lühema aja tulemusi võimalikult ilusad, sest kuigi kõik bukletid ja nõustajad manitsevad inimesi vaatama pika aja tulemust, riivab miinus silma.

Valikud aktiivsete ja passiivsete, riskantsete ja turvalisemate fondide vahel saavad aga otsa, kui pensionipäev kätte jõuab. Seaduseandja on siin paika pannud padukonservatiivsed reeglid, mille lõdvendamiseks üks punkt on juba kirjas – võimaluse pakuda klientidele investeerimiskirjaga luubi sisse pensioni – ja mille leevendamist lubati sügisel edasi arutama hakata.

LOE ÄRIPÄEVAST

Kaanelugu "Miks on indeks pensioniturul popp?" tänases lehes lk 4-5

REPLIIK

Minu relv kaitseb mind

Kaitsevägi meil on, relvad on – sama hästi võiks siis ju olla ka relvatööstus.

Uudis, mis rääkis kaitseministri plaanist lubada Eesti oma firmadel relvi remonti ja valmistada ja laskemoona toota, sai esimeseks kommentaariks kohe hoiatuse: kas te majandusliku kasu kõrval julgeolekuriskile ka mõtlete!

Tegelikult on vist niipidi, et eelkõige julgeolekuriskile mõeldes väikeriigid selliste tehaste peale mõtlevadki.

Kõigepealt hinna küsimus. On loogiline, et oma riigis toi-

ANU JÖGI
arvamustoimetaja

Sellel halval hetkel, kui relvi või moona vaja läheb, võib nende müüja torkide tekkida.

mu relvade remont ja laskemoona tootmine löikab jupi maha kuludelt. Esiteks transportdilt – see pole mingi suhkur, et laadid vagunisse ja kleebid saatelehe peale. Eeldatavasti ka tootmiselt.

Piiriäärse Eesti relva- ja moonavajadus niikuinii suurem kui keskmisel Kesk-Euroopa riigil. Seega on ka sääst suhteliselt suurem. Siis saavad sõdurpoisid laskmist praktikas rohkem harjutada ega pea piirduma ainult sõnadega "lask" või "valang".

Sama tähtis kui raha sääst-

mine või lisamoon on aga ka sõltumatus küsimus. Sellel halval hetkel, kui relvi või moona vaja läheb, võib nende müüja torkide tekkida. Neil võib olla muid prioriteete kui meie vapper väikeriik.

Ilus idee Euroopa kaitsetööstuses konkurents lõpetada pole kuskile viinud ja nii on igaüks oma toodetega turul.

Loomulikult käib kõik riigi kontrolli all ja eeldab, et Eestis toodetu kvaliteet on sama hea kui importkaubal, aga proovimata ei saa meistriks ka relvatootjad.

ÄRIPÄEV EETRIS

Isikuandmed enda kaitse alla

Äripäeva ja advokaadibüroo Triniti koostöös valminud saates "Triniti eetris" selgitavad Triniti vandeadvokaat Karmen Turk ja advokaat Maarja Pild põhjalikult ja lihtsalt lahti, mida toob uus andmekaitse reform. Samuti jagavad nad nippe, kuidas uues olukorras käituda.

► Kuula Äripäeva raadiot sagedusel 92,4 MHz või veebiaadressil raadio.aripeev.ee.

28,5

miljonit eurot on arvestatud Tallinnas Kadriorgu sadama-alaga ühendava Reidi tee maksumuseks, mille vastu rohelised on protsessinud. Hange on välja kuulutatud.

LADUKS

TÖÖSTUSUKSED TULETÖKKESKUSED LAADIMISSEADMED

MÜÜK | PAIGALDUS | HOOLDUS

5 AASTAT EDUKAID PROJEKTE

tel 6 803 505 mob 56 505 898 info@laduks.ee

Värsked kaubandusuudised Sündmused

Äripäev

Kaubandus.ee

TORMIKAHJUD

Kes on looduskatastroofide võitjad ja kaotajad?

Troopiline torm Harvey tekitas kahju nii kindlustusettevõtetele kui ka pankadele ja tõstis kütuse hinda, kuid ei mõjuta märkimisväärselt USA majandust ning investorid võivad sellelt isegi kasu lõigata. Muret valmistab aga juba uus orkaan Irma.

INDREK MÄE
indrek.mae@aripaev.ee

Äripäev

Algselt kardeti, et Harvey tekitab suurt kindlustuskahju, kuid selgus, et tavaline kodukindlustus ei kata üleujutusest ja muudest katastroofidest tulenevat kahju. "Mõne eraisiku jaoks on kaotused katastroofilised, aga kindlustusseltside väljamaksed jäävad oodatust väiksemaks," ütles Wall Street Journali analüütik Neil Irwin. "See tõttu on kindlustusfirmade eelarved küllaltki tugevad."

Kindlustusega tegeleva Berkshire Hathaway juht ja omanik Warren Buffett ütles nädalapäevad tagasi CNBC-le, et Harvey

mõju kindlustusettevõtetele ei maksa alahinnata ja kindlustus pole alati parim äri. "Berkshire Hathaway portfelli kuulub ettevõtete kaudu 500 000 orkaanipiirkonnas olevat autot – kahjustatud on neist kümnen-dik," lausus Buffett.

Samuti on iga aastaga vähenenud kindlustuspreemiad. Katastroofikindlustuse muudab spetsiifiliseks fakt, et seda kasutavad ainult need, kes seda vajavad. Kui tulekahju iga kindlustatud maja ei taba, siis katastroofipiirkonnas asuvate majade üleujutuse kätte jäämine on aga tõenäoline.

Võimalik ka võita

Analüütikud märgivad, et looduskatastroof on USA majandusele isegi kasulik, sest tormist kahjustatud piirkonnad Texas on va- ja uuesti üles ehitada. See pakub tööd ehi-

tussektorile ja suurendab sisemajanduse koguprodukti.

Sellegipoolest tuleb arvestada, et praegune majandusolukord erineb 2010. aastast omast. "Kui toona sai ehitussektor kriisist lihtsalt kasu lõigata, sest ehitussektori töötus oli kriisi tõttu kõrgel ning tööd otsis 27,1% elanikest, siis nüüd on ehitussektori töötus vaid 4,9%," ütles Irwin. Seega on ehitusettevõtetele kvalifitseeritud tööjõudu leida palju raskem. Nii võidavad tormist ka ehitustöölised, kuna neil on võimalik kopsakamat palka küsida.

Lisaks saab võita, kui panustada kütuse hinna tõusule. Nimelt kerkisid bensiinifutuurid eelmisel nädalal rohkem kui 9 protsenti. Kütus muutub kallimaks, sest tormi tõttu on nafta tootmisvõimekus vähenenud ja paljud rafineerimistehased suletud.

A Äripäeva Akadeemia

22.09.2017

Mihkel Raud

€ 399 € (km-ga 478,80 €)

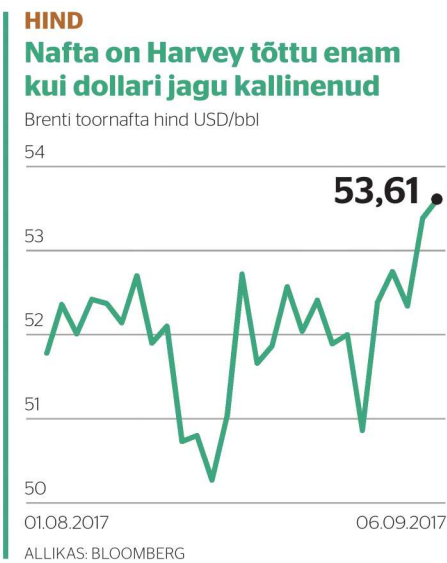
Kirjutamine ja avalik esinemine

Kuidas kirjutada ja avalikult esineda nii, et Sinu sõnum kohale jõuaks?

◀Troopilise tormi Harvey põhjustatud tulvaveed ümbritsevad Exxon Mobil Corp.-i tanklat USAs Texase osariigis Houstonis. Eelmisel nädalal tabanud torm lõi kütuse-hinnad kõrgustesse. FOTO: BLOOMBERG

poole oma kütusest Texasest ja Louisianast. Samuti ostavad suure osa kütusest Ühendriikidest Argentina, Tšiili, Colombia ja Venezuela. Brasiilia ostab naftatooteid USAst aga 400 000 barreli kaupa päevas.

Kütuse kallinemine võib mõjutada igei Euroopat, kuna regiooni eksporditakse Ameerika Ühendriikidest diislikütust. Nii ületas Euroopa gaasiöli pärast Harveyt 500 dollari piiri tonni kohta. “Kütte kogus, mida välismaailm Harvey tõttu kaotab, suureneb iga päevaga,” ütles Petromatrixi energiakonsultant Olivier Jakob Bloombergile. “See mõjutab ka ülejäänud maailma aktsiahindu,” lisas ta.

Uus orkaan surub apelsinitööstust

Looduskatastroofidest tulenevad mõjud võivad USAs veelgi süveneda, sest kohaliku ilmajaama andmetel kogub hoogu juba uus troopiline orkaan. Irmaks kutsutav orkaan asub praegu 440 kilomeetri kaugusel Antiguast ja selle põhjustatud tuule kiirus ulatub 280 kilomeetrini tunnis.

Kuigi tormi mõju on raske ennustada, hindavad Puerto Rico ametivõimud, et torm võib piirkonnas osa majapidamisi 4–6 kuuks elektrita jätta.

Kindlasti kannataks tormi käes Florida, mis on tuntud kui USA suurim ja maailma suuruselt teine apelsinitootja. Seal võib selle aasta saak tormi tõttu kaotsi minna. Samuti panustab Florida enim riigi suhkrutootmisesse. Florida apelsinitööstuses töötab 45 000 inimest ja see annab igal aastal riigi majandusse 8,6 miljardit dollarit.

Kontsentreeritud ja külmutatud apelsinimahla futuurid reageerisid kolmapäeval uudisele Irmast tõusuga, kerkides 146,6 dollari piirile. Enne oli futuuride hind 138,6 dollarit. Mahla hind tõuseb seetõttu, et tormkahjude tõttu võib pakkumine turul väheneda.

See aga vähendab kütuse pakkumist turul, mis omakorda viib nõudluse püsimise tõttu tormieelsel tasemel hinnad üles.

Täpsemalt asub Texase ja Alabama vahelisel alal 46% USA tootmisvõimekusest.

Kaotajad väljaspool piiri

Vastupidiselt bensiinfutuuridele mõjutas Harvey negatiivselt nafta hinda. Seda samuti Texase rafineerimistehaste sulgemise tõttu, mis langetas nafta tootmist 4,25 miljoni barreli võrra päevas. Sellest tulenevalt vähenes ka nõudlus toornafta järele, samas kui pakkumine püsis tormieelsel tasemel.

Seetõttu reageeris WTI toornafta Harveyle ligi kaheprotsendilise langusega.

Harvey tõttu kannatasid ka USAst kütust importivad riigid. Nii mõjus bensiini kallinemine halvasti Mehhikole, mis ostab üle

TOORAINE
Vase hind püüab uusi tippe

Vase hind läheneb Londoni metallibörsil 7000 dollarile tonni eest, ühtlasi jõudis punane metall viimase kolme aasta kõrgeimale tasemele, vahendas mining.com.

Hinnatõusule on sellel nädalal hoogu juurde andnud asjaolu, et maailma suurima tootja toodang on vähenenud.

Vase hind jõudis New Yorgi Comexi börsil 3,1785 dollarile naelast (7007 dollarit tonn), Londoni metallibörsil kaupleb vask 6936 dollaril, mis on kõrgeim tase alates 2014. aasta septembrist. Punane metall on viimase aasta jooksul kallinenud 50 protsenti.

50
protsenti on tõusnud vase hind viimase aasta jooksul.

Maailma suurim vasetootja Codelco, mis tegutseb Tšiilis, teatas teisipäeval, et nende 2017. aasta esimese kuue kuu toodang langes 5,3 protsenti, 798 000 tonnile. Toodangut survestas kaevandatud vase kvaliteedi langus, mis suurendas kulusid. Sellele vaatamata teenis Tšiili riigifirma miljard dollarit kasumit. Veel 2016. aasta esimesel poolaastal saadi 97 miljonit dollarit kahjumit. Tulemusi parandas vase hinna taastumine.

Codelco juhatause esimees Óscar Landerretche nentis, et vase hinna kiire tõus võib peagi peatuda.

KINNISVARA

Ekspert: bitcoin jõuab 250 000 dollarini

Bitcoin kontosid haldava Breadwalleti kaasasutaja Aaron Lasher ütles, et bitcoin turuväärtus peaks järgmise kümne aasta jooksul tõusma 5 triljoni dollarini.

See tähendaks, et ühe bitcoin hind jõuab 250 000 dollarini, vahendas MarketWatch.

Tõsi, Lasher hoiatas, et enne veerand miljonini jõudmist tuleb investoritel läbi käia tules ja veest. “Ma naudin praegust tõusu, vaatamata sellele, et tõenäoliselt järgneb praegusele pulitlurile päris karm karuturg.”

Juba praegu on bitcoin turu-

väärtus ületanud näiteks Starbucks väärtuse. Eelmise nädala neljapäeval jõudis krüptovaluuta järjekordse rekordini, mis tõstis selle turuväärtuse 78 miljardi dollarini. Lasher optimistliku stsenaariumi teostumiseni on veel pikk tee minna.

“Kas krüptovaluutad on mulis? Absoluutselt,” ütles Lasher. “Kas see on suur asi? Mitte tingimata.”

Ta seletas, et see ei ole esimene kord, kui bitcoin on sattunud järsku tõusutsükklisse. Taoline olukord ei saa aga kaua kesta. “Pikaajaline trend on üles, see-

ga on varasemad mullistumised tahavaatepeeglist vaadates küllaltki tähtsusetud,” nentis ta. “Kui kaugele see mull läheb? Kas ma müün mulli ajal osa oma bitcoinidest maha? Ei.”

Lasher ütles, et investorid peaksid teemale lähenema siiski ettevaatlikult. “Ma ei soovitaks krüptovaluutadesse investeerida, kui teemat pole põhjalikult uuritud,” märkis ta. “See ei ole kiiresti rikkaks saamise skeem ja inimesed, kes pimesi sinna raha sisse viskavad, võtavad tõenäoliselt liiga suuri riske.”

KOMMERTSPANKADE INTRESSITOOTED

Tähtajaline hoius EUR, %

	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	2 aastat	3 aastat	üle 5 aasta	min summa
kontakteeruge pangaga										
Danske Bank	0,10	0,15	0,20	0,40	0,50/1,50	0,60/1,60	0,70/1,70	-	-	200
Tallinna Äripank	0,25	0,30	0,35	0,55	0,65	0,75	0,85	-	-	200
Tallinna Äripank (3)	0,25	0,30	0,35	0,55	0,65	0,75	0,85	-	-	200
Citadele Pank	-	-	-	0,01	0,01	0,20	0,35	0,75	-	150
Versobank	0,40	0,50	0,60	0,75	0,75	1,15	1,25	1,35	-	350
DNB	0,01	0,05	0,09	0,18	0,21	0,23	0,28	0,33	-	100
Krediidipank	0,10	0,10	0,30	0,60	0,90	1,50	1,70	1,80	2,00	100/200 (4)
Inbank	-	-	0,50	0,75	1,00	1,25	1,75	2,00	-	500

Jooksev hoius EUR, %

	keskmiselt kuu jäägil	kuu püsijäägil
kontakteeruge pangaga		
Danske Bank	-	0,00
Tallinna Äripank	-	0,00
Tallinna Äripank (3)	-	0,00
Citadele Pank	-	-
Versobank	0,00	0,00
DNB	0,05 (7)	-
Krediidipank	-	0,01
Inbank	-	-

Tähtajaline hoius USD, %

	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	min summa
kontakteeruge pangaga							
Danske Bank	0,05	0,05	0,05	0,10	0,15	0,20	200
Tallinna Äripank	-	-	-	0,90	1,00	1,30	200
Citadele Pank	0,30	0,35	0,45	0,70	0,90	1,10	500
Versobank	0,10	0,11	0,14	0,29	0,39	0,49	100
DNB	0,05	0,05	0,05	0,10	0,10	0,15	100/200 (4)
Krediidipank	0,05	0,05	0,05	0,10	0,10	0,15	100/200 (4)

Kursid on päeva jooksul korrigeeritavad; (3) personaalpanganduse klientidele; (4) internetipangas/kontoris (7) päevalõpu kontojärgilt. Äripanga jooksva hoiuse intressimäär on nüüd 0%

Pankade kontaktandmed

Citadele Pank Narva mnt. 63/1, Tallinn, tel 770 0000, faks 770 0001, e-post: info@citadele.ee, www.citadele.ee	DnB PANK Tartu mnt 10, Tallinn, tel 686 8500, faks 686 8501, e-post: info@dnb.ee, www.dnb.ee	Tallinna Äripank Vana-Viru 7, Tallinn, tel 668 8066, faks 668 8065
Versobank Hallivanamehe 4, Tallinn, tel 680 2500, faks 680 2501, www.versobank.com	Eesti Krediidipank Narva mnt 4, Tallinn, tel 669 0941, faks 661 6037	

FONDID

LHV Varahaldus

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a), %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Pensionifond L, EUR	1,62	1,62	1,62	2,33	2,08	2,26	3,64	4,15	716 376 240
Pensionifond M, EUR	1,27	1,27	1,27	1,42	1,58	1,25	3,05	3,59	91 355 505
Pensionifond S, EUR	1,28	1,28	1,28	1,37	-0,47	-1,57	1,19	2,13	63 401 680
Pensionifond XL, EUR	1,42	1,42	1,42	2,73	2,88	3,73	4,39	5,06	127 100 486
Pensionifond XS, EUR	1,19	1,19	1,19	0,92	-0,33	-0,82	1,17	2,21	20 689 707
Täiendav Pensionifond, EUR	1,65	1,67	1,67	2,86	4,22	5,64	5,92	6,30	13 999 012
LHV Pensionifond Indeks	0,67	0,67	0,67		0,41	-	-	-	6 576 406
LHV Pensionifond Indeks Pluss	0,69	0,69	0,69		3,22	-	-	-	1 082 624
LHV Pensionifond Intress Pluss, EUR	0,78	0,79	0,79	1,52	-0,80	-1,42	0,06	1,02	538 843
LHV Pärsia Lahe Fond A, EUR	11,55	11,66	11,66		2,86	6,51	-10,40	8,15	11 456 509,78
LHV Maailma Aktsiad Fond A, EUR	10,18	10,29	10,29		8,58	15,51	7,42	5,59	3 618 465,06
LHV Maailma Aktsiad Fond B, EUR	6,51	6,57	6,57		8,58	15,51	7,42	5,59	-

Nordea Pensions Estonia

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a), %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Nordea Pensionifond A, EUR	1,11	1,11	1,11	5,43	0,73	2,48	2,55	4,35	213 187 759,64
Nordea Pensionifond A Pluss, EUR	0,95	0,95	0,95	8,15	0,02	4,08	3,74	5,58	29 439 173,71
Nordea Pensionifond B, EUR	1,00	1,00	1,00	3,44	1,01	0,65	1,54	2,8	23 662 742,28
Nordea Pensionifond C, EUR	0,89	0,89	0,89	2,02	0,34	-1,29	0,96	1,8	12 988 666,35
Nordea Pensionifond Aktsiad 100, EUR	1,48	1,51	1,49	12,16	-0,62	5,82	4,43	7,31	10 770 759,68
Nordea Pensionifond Intress Pluss, EUR	0,79	0,81	0,80	3,17	0,59	0,38	1,98	2,95	2 393 298,45

Trigon Asset Management

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a), %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Trigon Balti Fond C, EUR	21,86	22,64	22,19	6,88	16,32	22,08	19,26	13,51	5 765 620,24
Trigon Uus Euroopa Fond C, EUR	35,40	35,40	35,40	10,76	27,14	35,19	10,05	13,29	163 553 760,95
Trigon Venemaa Top Picks Fond C, EUR	24,23	25,09	24,60	21,36	-1,08	28,33	13,58	4,40	9 907 799,84

Fondivalitsejate kontaktandmed

LHV Varahaldus AS Tartu mnt 2, Tallinn 10145, tel 680 0400, faks 680 0402, info@lhv.ee, www.lhv.ee	Trigon Asset Management AS Viru Väljak 2, Tallinn 10111 tel. +372 667 92 00, www.trigon.ee	LHV Tartu mnt 2, Tallinn, tel 680 0400, faks 680 0402
Nordea Pensions Estonia AS Liivalaia 45/47, Tallinn 10145, tel 710 1250, faks 710 1251, eesti@nordea.com, www.nordea.ee		

REKLAAM

05.09

05.09

05.09

INVESTOR TOOMASE BLOGI

Kui raske on olla investor Toomas?

Mitu lugejat on minult uurinud, kui palju kulub mul aega portfelli haldamisele ja uute ideede otsimisele.

Viimati kirjutas mulle alles sel esmaspäeval Tarmo, kes uuris, mitu töötundi mul kulub ja on varem kulunud enda portfelli haldamisele ja kasvatamisele. Uute investeerimisvõimaluste otsimisest kuni portfelli jälgimiseni. “Kas sellest on saanud 8 tundi päevas töö, niinimetatud teine töökoht, või kulub sellele mõni tund päevas, nädalas?” uuris ta.

Aega kulub lõputult

Aus vastus on, et kui otseselt võib portfelli haldamisele kuluda mõni tund nädalas, siis kaudselt kulub selleks kogu minu ärkveloleku aeg, sest minu jaoks on investeerimine elustiil. Et minu investeerimisotsused langetab Äripäeva börsitoimetus, kuhu kuulub neli inimest (kelle jaoks omakorda on investeerimine elustiil), siis võib töötunde juurde rehkendada oluliselt rohkemgi.

Et tegutsen Äripäevas, siis on raske kogu mind ümbritsevat kompetentsi ületiltselt töötundideks kokku arvestada. Seda enam, et kuna minu aju koosneb mitme inimese omadest, võib täiesti vabalt juhtuda, et üks osa minust külastab São Paulo finantskeskust, teine osa peab samal ajal majandusekspertidega nõu näiteks Brexiti mõjude teemal, kolmas intervjuerib mõnd börsifirma juhti tulevikuplaanide teemal ning neljas püüab sotti saada Apranga või Statoili viimasest kvartaliaruandest. Kas see kõik kvalifitseerub portfelli haldamiseks ... raske öelda.

Seega, isegi kui töötunde, mis mind ühe või teise investeerimisideeni viib, võib kokku tulla lugematult, on üks osa turusalisi, kes saavad sama info kätte märksa lihtsama vaevaga, kulutamata selleks minutitki. Need on Äripäeva lugejad. Ma ei tee saladust, et olen suurema osa, kui mitte kõik, oma investeerimisideed leidnud just Äripäeva veergudelt. Ise olen panustanud sellega, et ka oma ostu- ning müügitingutest olen samuti alati leheveergudel teada andnud. Rõhutan, et vaatamata rahuldavatele tulemustele ei ole ma ennast

Portfelli kasvust olulisemgi on oma tegevust nautida.

investor Toomas

ALUSTAVA INVESTORI KOOLITUS Investor Toomase börsiakadeemia: investeerimise tööriistad

Toimub 4. novembril.

Koolitus on suunatud alustavale investorile, kes on teinud või tegemas esimesi samme ning sooviks investeerimise hõlbustamiseks kasutada ka professionaallile sobivaid tööriistu.

Koolituse eesmärk on muuta koolituse läbinute jaoks investeerimisotsuste tegemine lihtsamaks ning vähem aeganõudvaks, kasutades erinevaid tööriistu nii investeerimisideede leidmisel kui ka investeringute analüüsil.

Koolitajad on Tõnn Talpsepp ja Tarvo Vaarmets, Kristjan Liivmägi ja investor Toomas.

Täpsem info ja päevakava:

pood.aripaev.ee

kunagi pidanud professionaalseks investoriks, kelle igapäevane leib tulebki oskust portfelli haldamisest. Sugugi mitte. See ei ole minu eesmärk.

Mis on minu elu mõte?

Minu ellukutsumise põhjus oli veenvalt tõestada, mida arenenud maailm on teadnud juba pikka aega: pikaajaliselt pole oma pensionipõlveks raha kasvatamiseks aktsiastest palju paremat alternatiivi. Aga sedagi, et piisava huvi korral on võimalik igaühel ise edukalt korralik aktsiaportfell kokku panna, arvestades iseenda riskitavust ja ajahorisonti. Ja nõnda kasvatada poolpassiivselt oma varanatukest paremini, kui keegi teine seda minu eest teha suudaks. Alates inimkonna tekkest, ei tunte meie liik oma naha või raha turule viimisest paremat edu valemist. Portfelli kasvust olulisemgi on oma tegevust nautida. Nii nagu Warren Buffett kepsutan minagi hommikul kontoris tantsusammul – see on kindlasti teine pool edu valemist.

Investor Toomas on Äripäeva välja mõeldud tegelane, aga tema käsutuses on reaalne raha, mida ta investeerib finantsturgudele. Toomas alustas tegevust 2002. aasta alguses, mil tema käsutusse anti investeerimiseks miljon krooni. Toomase investeerimisotsused langetab Äripäeva börsitoimetus, investeerimismõtteid jagab investor Toomas Äripäeva tagumisel leheküljel ja veebis.

PORTFELL Kuidas läheb Toomase investeringutel? päevane muutus

-0,05%

väärtus 287 267,73 eurot
51% aktsiad / 43% raha / 6% võlakirjad

aktsiate päevane muutus protsentides

iShares MSCI Brazil Capped (EWZ)	1,78
Microsoft	0,31
Apple	0,28
Berkshire Hathaway B-aktsia	0,19
Tallink	0
Baltic Horizon Fund	0
Statoil	-0,27
Olympic EG	-0,54
Ryanair	-0,99
Lerøy Seafood	-1,05
Apranga	-1,87

Viimased tehingud

Ostis: 19. juunil 100 iShares MSCI Brazil Capped (EWZ) osakut hinnaga 30,91 eurot osaku kohta. Tehingusumma oli 3091,20 eurot. Teenustasu oli 14,13 eurot.

Müüs: 11. mail 210 Lerøy Seafoodi aktsiat hinnaga 47,8 eurot aktsia. Tehingusumma oli 10 043,35 €. Teenustasu oli 15,06 €.

SINU ARVAMUS

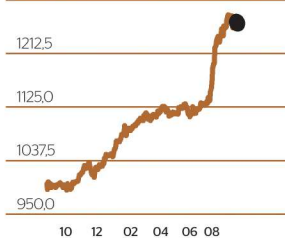
Kommenteeri Toomase investeerimisotsuseid, jaga oma kogemusi või esita küsimusi veebilehel www.aripaev.ee või e-kirjaga aadressil investor.toomas@aripaev.ee

OMX TALLINN

52 nädalat

Tallinna börsi üldindeks, kajastab põhi- ja lisanimikirja aktsiate liikumisi.

1265,61 -0,03%▼

perioodi kõrgeim 1277,47
perioodi madalaim 993,78

TOIDUTÖÖSTUS

Mars edendab jätkusuutlikku arengut

Jätkusuutlikkuse tagamiseks on maailmas tehtud tööd, aga seda ei ole tehtud piisavalt, ütles Marsi tegevjuht. “Mars on äris olnud juba neli põlvkonda ning me plaanime olemas olla veel neli põlvkonda,” ütles toidufirma tegevjuht Grant F. Reid kolmapäeval.

“Ainuke viis selleks on teha asju teisiti. Peame tagama, et planeet oleks täie tervise juures ja meie töötajad areneksid edasi,” lisas ta. Mars, millele kuuluvad sellised brandid nagu Snickers ja Uncle Ben's, teatas, et plaanib “jätkusuutliku põlvkonna plaani” investeerida umbes miljard dollarit. Sellega seoses on ettevõttel palju eesmärgi. Näiteks tahab Mars oma väärtusahela (value chain) kasvuoonegaaside emissiooni vähendada 2050. aastaks 67 protsendi võrra. Lisaks keskendutakse Marsis töötavate inimeste elukvaliteedi parandamisele.

PANE TÄHELE

Vapiano kasvab võimsalt. Müük peaks sel aastal kasvama 24-33 protsenti. 2020. aastaks soovitakse jõuda 190-lt 330 restoraniini.

Nordeconi aktsialt korralik tõus. Erakorralise dividenditeate peale kerkis aktsia 3,97 protsenti.

Bitcoinile ennustatakse edu jätkumist. Kontode haldaja Aaron Lasheri sõnul peaks turuväärtus jõudma 5 triljonile dollarile.

BÖRSIKAUBAD

Kütused 06.09

USD	
Nafta IPE, bbl	53,87
Nafta NYMEX, bbl	49,10
Mootoribensiin, t	607,25
Diislikütus, t	522,50
Kerge kütteõli, t	506,75
Masuut (1% väävel), t	326,00
Maagaas Henry Hub, btu, USD	2,972

Põllumajandus 06.09

nael = 453,59 g	
Kohv NYBOT, USC/nael	126,50
Valge suhkur NYSE LIFFE, USD/t	379,40
Kakao NYBOT, USD/t	1940,00
Nisu NYSE LIFFE, USD/t	140,25
Rapsiseemned NYSE LIFFE Pariis	368,25

VALUUTA

Austraalia dollar	AUD	1,496
Bulgaria leev	BGN	1,956
Hiina juaan	CNY	7,785
Hongkongi dollar	HKD	9,336
India rupia	INR	76,493
Jaapani jeen	JPY	129,920
Kanada dollar	CAD	1,479
Korea won	KRW	1353,940
Norra kroon	NOK	9,277
Poola zlot	PLN	4,242
Rumeenia leu	RON	4,599

Värvilised metallid 05.09

USD/t	
Alumiinium LME	2106,5
Vask LME	6937
Plii LME	2375
Nikkel LME	12220
Tina LME	20770
Tsink LME	3195

Väärismetallid 06.09

USD/unts, unts = 31,105 g	
Kuld COMEX	1337,64
Plaatina NYMEX	1006,10
Palladium NYMEX	948,86
Hõbe COMEX	17,93

Euroopa Keskpank

Singapuri dollar	SGD	1,613
Suurbritannia nael	GBP	0,914
Sveitsi frank	CHF	1,140
Taani kroon	DKK	7,439
Tai baat	THB	39,563
Tšehhi kroon	CZK	26,112
Türgi liir	TRY	4,105
Ungari forint	HUF	306,170
USA dollar	USD	1,193

ALLIKAS: BLOOMBERG KELLA 17 SEISUGA

BÖRS

Tallinn

aktsia	sulgemishind, EUR	muutus eelm, %	käive, EUR	P/E	ROE	P/B	divid. tootlus
Arco Vara	1,400	-2,78	2 801	-	-8,1%	0,86	0,7%
Baltika	0,297	-0,67	4 080	-	-1,2%	2,61	0,0%
Ekspress Grupp	1,290	0,78	2 424	8,8	9,1%	0,80	4,7%
Harju Elekter	4,330	0,23	23 885	2,8	47,1%	1,31	4,2%
LHV Group	11,600	-0,85	42 720	15,5	21,0%	3,26	1,3%
Merko Ehitus	9,650	0,52	5 318	22,8	6,1%	1,40	4,2%
Nordecon	1,310	3,97	50 158	24,4	5,1%	1,24	6,9%
Olympic EG	1,850	-0,54	61 120	8,9	29,0%	2,58	5,4%
PRFoods	0,520	-0,95	2 654	45,9	1,9%	0,88	0,0%
Pro Kapital Grupp	2,360	0,00	-	-	-2,7%	1,54	0,0%
Silvano FG	2,730	0,74	10 111	10,9	22,8%	2,49	7,3%
Skano Group	0,560	0,00	-	-	-23,0%	0,56	0,0%
Tallink Grupp	1,130	0,00	145 037	17,5	5,3%	0,93	2,7%
Tallinna Vesi	12,500	0,00	49 946	11,1	23,8%	2,64	4,3%
Tin Kaubamaja	9,690	0,00	38 152	15,3	15,4%	2,37	6,5%
Trigon PD	0,590	7,27	266	-	-2,1%	1,11	0,0%
Baltic Horizon Fund	1,320	0,00	11 777	-	-	-	-

P/E arvutatud viimase nelja kvartali vahearuande (kui on olemas, siis rahvusvahelise raamatupidamisstandardi (IAS) kohase) konsolideeritud koondkasumi emattevõtja osa põhjal

Riia

aktsia	sulgemishind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Grindex	8,41	-0,59	6,9	0,6	-
Latvijas Gaze	9,33	0,00	23,5	1,1	-
Olainfarm	10,30	-3,74	13,0	1,6	-
SAF Tehnika	6,59	-2,51	12,6	1,6	-

Nordecon▲
+3,97%

Grigeo▼
-3,15%

EUR/SEK ▲
9,4690

EUR/RUB ▼
68,9138

LOE VEEBIST

Värsked börsiuudised ja turuülevaade:
www.aripaev.ee/investor